

Nr 2, 2001 årgång 38
50:- inkl moms

Sökaren

– tidskrift för livsfrågor –

Mot ljuset

Målning av Gunnel och Rahul Darning-Ghosh

Sockerfritt för hälsan

– en hörnsten i Susanna Ehdins budskap

Reportage: Eva Sanner

Kroppen har en självläkande förmåga, och genom rätt livsföring kan den stärkas. Susanna Ehdin vet hur. En grundpelare i hennes hälsobudskap är att sockret skall försvinna från matsedeln.

Hennes bok "Den självläkande människan" (Forum) har blivit en dunder-succé och hittills sålt i ungefär 50.000 exemplar.

Susanna Ehdin är psykoneuroimmunolog. När hon skrev sin bok, tog hon ett helhetsgrepp på hälsa och beskrev människokroppen och vad den behöver för att må bra på sådant ett sätt att alla kunde förstå. En följd har blivit föreläsningar, intervjuer i tidningar, TV och radio, och alldeles nyligen en kokbok om hur man ska bära sig åt för att laga god mat i ordets rätta bemärkelse, "Kokbok för den självläkande människan". Hon har dessutom fått en mängd brev och telefonsamtal från människor som använt sig av hennes principer för självläkning och som vill berätta att deras hälsa blivit dramatiskt bättre.

Kokboken behövs, eftersom det råder brist på kostrådgivning för den som är intresserad av den nya maten, säger Susanna Ehdin.

– Vi behöver lära oss att själva laga mat igen, så att vi kan undvika halvfabrikat och färdigmat. Det finns ingen annan väg att gå till bättre hälsa. Den mat som de flesta äter idag, kallar jag sjukkost, i motsats till hälsokost. Trots att vi har fantastiska förutsättningar för god hälsa – bland annat bra bostäder och god hygien – så är människor överviktiga och undernärda på grund av skräpmat och för mycket tröstätande.

Närmast planerar hon att skriva en bok om känslornas betydelse för hälsan. Och senare kanske en om barn, mat och

hälsa.

Temat barn är aktuellt för henne personligen, eftersom hon väntar sitt första barn i mars. Då kommer Susanna Ehdin att befinna sig i Kalifornien, för ett välbehövligt sabbats- och inspirationsår tillsammans med maken Martin. Kalifornien är fortfarande en inspiration för nya rön på hälsoområdet. Det är idag tio år sen hon kom till USA som forskare. Kalifornien erbjöd en ny värld, en smältdegel av andlighet och nytänkande på en mängd olika områden, där hon för första gången kunde börja tänka på att föra samman sitt forskningsarbete med sitt privata intresse för österländsk medicin, psykologi och hälsa.

Kropp och själ hör ihop

Hon har gått vägen från immunologi, över neuroimmunologi, till psykoneuroimmunologi. Att forska i psykoneuroimmunologi innebär att man undersöker hur det vi tänker och känner påverkar vårt nervsystem och vår hälsa – och tvärtom hur vår fysiska hälsa och näringsstatus påverkar känslor och tankar. Den självläkande människan som begrepp är ingen svulstig framtidsvision, utan någonting som är verklighet nu. Vår kropp har en fantastisk förmåga att läka infektioner och reparera skador, om vi bara låter den göra det.

Tyvärr sätter vi krokben för oss själva genom att äta sånt som är dåligt för oss, strunta i att tillgodose vårt behov av rörelse, genom att stressa och genom att inte vara medvetna om hur våra känslor påverkar vårt mående. Vi tar bättre hand om våra bilar än om våra kroppar! Böcker om hur man ska förändra sin livsstil till det bättre ger oss ofta bara dåligt samvete.

Vi har alla ett motstånd mot förändringar. Men det är för många av oss lättare att lägga till en ny god vana i taget, än att

– Det är maten som bygger hälsan, säger Susanna Ehdin.

massa som man är van vid. Då skapas ett tomrum efter det som tagits bort, och det känns jobbigt för de flesta.

Hennes mission är klar: Att uttrycka en helhetssyn på kropp, själ och hälsa. Allt hänger ihop. Hon vill föra samman hälso-tänkande från öst och väst, låta förnuft och känsla mötas. "Den självläkande människan" tar upp det mesta en människa kan behöva veta: kostens betydelse, tarmhälsa, rörelse, känslornas och tankarnas betydelse för hur vi mår, hur vi avgiftar vår kropp samt vilken roll medvetande och andlighet spelar, när det gäller hur vi mår.

Hälsa handlar om balans mellan känslor och vetenskap, mellan förnuft och känsla, mellan höger och vänster hjärnhalva. Också Susanna Ehdins personliga historia handlar om detta. För åtta år sedan bestämde hon sig för att sluta leva li-

vet i laboratorier, tog ett sabbatsår och ägnade sig åt resor, målande och skrivande. Avsikten var också att göra en personlig inre resa med hjälp av olika terapier och behandlingsmetoder. Idag är meditation och Qi Gong en naturlig del av hennes vardag.

– Det är ett bra sätt för mig att få en motvikt till stressen, eftersom jag ibland har mycket att göra, säger Susanna Ehdin.

För övrigt tycker hon om att ta hand om sig själv med olika behandlingar – ki-ropraktik, massage och akupressur är favoritmetoderna.

Dyrka livet

Den mesta forskningen i väst idag koncentrerar sig på att studera det sjukliga, det patologiska, och det har inte lett någon vart, tycker Susanna Ehdin. Vi har i själva verket fler sjukdomar än någonsin. Detta, tillsammans med hela samhällets fokusering på död, våld och sjukdom är ett slags döds-kult i vår kultur. Nu är det dags för en livskult.

Det händer mycket på hälsofronten i Sverige, och det nya sättet att tänka blir alltmer accepterat. Precis som vi behöver balansera manligt och kvinnligt, eftersom den kvinnliga principen varit förtryckt, behöver vi balansera all den forskning som gjorts på det sjukliga, med kunskap om vad som är friskt och hur vi kan stärka vår kropps självläkande förmåga.

Så istället för att fokusera på sjukdom och död, kan vi ägna oss åt hälsa och ett långt, meningsfullt liv. Men hur ska vi hantera motståndet?

I det gamla Grekland gick människor till läkekonstens tempel för att be om hjälp när de var sjuka. Då var man tvungen att offra något till Asklepos, läkekonstens gud. Idag måste även vi vara beredda att offra något av det vi är vana vid att göra, för att bli friska.

Inom en snar framtid tror hon att individens eget ansvar för sin hälsa kommer i fokus mer än hittills. Människor ska inspireras att själva välja bort sånt som inte är bra för hälsan – dåliga vanor, fel kost, för mycket stillasittande. Men det ska ske utan att de som inte orkar göra det kommer i kläm.

– Vi måste behålla vår medmänsklighet, att värna om varandra – möjligheten att få stöd och hjälp. Samtidigt tycker jag att det bör vara en balans mellan individens eget ansvar för sitt liv och sin hälsa, och samhällets stöd. Här måste en attityd-

förändring ske, och den ska helst börja redan i skolan. Idag är barnen istället prisp-givna åt marknadskrafterna, som ostört kan göra reklam för en livsstil som är direkt hälsofarlig.

Sockret en av bovarna

Något som barn är särskilt utsatta för är reklam för godis. En av Susanna Ehdins verkliga käpphästar är att hela vårt samhälle lider av sockermisshälsa, ett beroende som ger oss en mängd välfärdssjukdomar.

Att ta bort sockret ur kosten är att ta ett stort och viktigt steg mot hälsa och ett bra liv. Istället lider många av sjukdomar som direkt eller indirekt är en följd av för mycket socker i kosten: diabetes, fetma, högt blodtryck och hjärt-kärlsjukdomar.

Kvinnorna i väst i dag föder större barn än förut, mycket beroende på större sockerintag, menar Susanna Ehdin. Mera socker i kosten gör att kroppen tillverkar mer insulin, en substans som inte bara har en viktig roll i ämnesomsättningen utan också är ett tillväxthormon. Barndiabetes är en åkomma som ökar kraftigt i Sverige utan att man riktigt kunnat förklara varför. Men sockret kan spela en roll.

Många är så vana vid socker att de inte tycker att maten smakar utan det. Men vi kan vänja oss vid att åter uppskatta de naturliga smakerna hos råvarorna, om vi tar bort sockret. Den som vill ta bort sockret råder hon dock att minska lite i taget, eftersom man annars kan få abstinens i form av irritation, huvudvärk och rent av illamående. Att göra sig fri från ett kemiskt beroende tar omkring 6-8 veckor.

Istället för att leva mot naturens lagar behöver vi leva i samarbete med dem, säger Susanna Ehdin också. Vi är en del av naturen. Om man är i balans, så känner man faktiskt vad som är bra för en att äta och att göra. Det är fantastiskt hur fort det faktiskt går att bryta ett negativt mönster.

Kroppen är vår bästa vän. När vi lär oss att komma ihåg det, kommer vi att leva så att vår bästa vän mår bra och vill samarbeta med oss länge, länge.

Kommentar: Det är viktigt att skilja mellan det raffinerade sockret och socker i naturen, exempelvis i bananer och vindruvor. Det är det naturliga industrisockeret, som frammanipulerats av människan, med mycket hög koncentration av rent socker, som stör hälsan. Detta påpekade redan Are Waerland för flera decennier sedan. Red.

Övning 1:

Att lära sig köpa mat med bra kvalitet kräver övning. Prova under två veckor att köpa KRAV-odlad mat och undvik näringsfattiga halvfabrikat och tomma kalorier. Iaktta hur du känner dig, kroppsligt och själsligt. "Känn också efter om de smakar annorlunda. Till exempel tycker jag att både KRAV-odlade bananer och vispgräddade smakar som de gjorde när jag var barn – mycket godare! Morötterna smakar också mer och har en krispigare konsistens än de som inte är krävmarkerade", säger Susanna Ehdin.

Övning 2:

Känslor har betydelse för vår hälsa, både på lång och kort sikt. Gör följande övning, när du är stressad eller känner dig rädd, ängslig, orolig, skamsen eller aggressiv:

Stanna upp, andas lugnt och iaktta dina känslor "utifrån".

Sätt ord på vad det är som stör dig.

Koncentrera din uppmärksamhet på området vid ditt hjärta.

Tänk nu på något glädjande, ett tillfälle när du kände dig stark och glad, och stanna kvar i den känslan.

Tänk på någon som får dig att känna dig älskad och uppskattad som den du är, kanske ett barn eller ett husdjur, och behåll den känslan ett tag.

Lägg sedan märke till hur du har lyckats bryta den nedåtgående spiralen av negativitet som du hade fastnat i.

Övning 3:

Börja en dag genom att se omvärlden med fräscha ögon! Tänk bort den du är, dina kunskaper, problem och tillgångar. Se dig omkring och möt alla intryck och människor som om du inte redan hade ett slentrianfack att stoppa dem i. Betrakta allt som om det var första gången du såg det. Och vad ser du då? Hur upplever du din omvärld och hur upplever du dig själv?

Den sjätte Dalai Lamas kärlekssånger

Av Bertil Falk

Det finns i tibetansk diktkonst åtminstone två personer, som på ett alldeles påtagligt sätt under 1900-talet intagit sin rättmätiga plats i världslitteraturen. Dels Tibets store yogi Milarepa, vars biografi publicerats i två översättningar till svenska under det gångna århundradet och vars sånger finns översatta i sin helhet till engelska. Dels Tsamyang Gatso (1683–1706), den sjätte Dalai Lama, som nu också han översatts två gånger till svenska.

Nyutkommen är nämligen *Den sjätte Dalai Lamas kärlekssånger* (ellerströms 2000) i översättning direkt från den tibetanska originaltexten av Rolf Jonsson, som också skrivit en inledning.

Rolf Jonsson spiller inte tid på en rad hypoteser om att den sjätte Dalai Lama tillhörde en kättersk form av buddhism, ungefär som om en påve i Vatikanen skulle ha varit djävulsdyrkare. Han tar inte heller upp de skrifter och rykten av esoterisk art om att Den Sjätte inte avled vid 23 års ålder, troligen mördad av kineserna, utan fortsatte att flacka omkring i och utanför Tibet i många årtionden. Kanske gör Rolf Jonsson klokt i det. För det lilla man verkligen vet om Tsamyang Gatso är tillräckligt intressant.

När den femte Dalai Lama avled hemlighölls det i femton år. Man hemlighöll också att man funnit hans reinkarnation, men i stället för att uppfostra den nyfödde laman i den lamaistiska traditionen, så hölls han tillsammans med sin familj i fångenskap. Familjen tycks också ha blivit illa behandlad av sina fångvaktare, som inte upplysts om vilken förnämlig fånge de vaktade.

Fångenskapen upphävdes plötsligt. Femton år gammal fördes den sjätte Dalai Lama helt oförberedd till Potalapalatset i Lhasa. Om det blev en chock för honom, så blev chocken inte mindre för omgivningen. Man hade fått en Dalai Lama som gick till tavernorna och bordellerna nedanför palatset, där han drack vin och ägnade sig åt herdestunder med Lhasas hetärer samt föredrog att jaga med pil och båge framför att meditera. Det var andra takter än det celibat som en Dalai Lama borde ägna sig åt. I stället för rakat huvud var Den Sjätte långhårig. Han avlade visserligen novislöften men avsåg sig dem och vägrade att låta sig vigas till munk. Men vördnaden för Dalai Lama var så stor att tibetanerna ändå accepterade honom.

Dikterna, dessa sånger från en helt annan kultur än vår, känns fräscha som dagddroppar i Rolf Jonssons tolkning. De speglar en ung mans känslor i en miljö som präglades av buddhismens föreställningar om karma och reinkarnation. Vissa dikter anses både ha en bokstavig och en inre mening. Man kan emellertid konstatera att kärlekssdikterna har en vemodig framtoning som ibland kan upplevas som en dyster känsla av ofrånkomlig-

Den sjätte Dalai Lama på omslaget till ellerströms utgåva.

het gränsande till hopplöshet – i varje fall i detta livet. Kanske är det den fysiska kärlekens tillfällighet och den därefter följande tomheten, som speglas i följande dikt.

*Den sköna vars väg jag råkar korsa,
flickan med ljuvligt doftande kropp –
som att finna en liten turkos med klar lyster
för att sedan kasta bort den.*

I en annan dikt låter det så här:

*Den mjukhyllta flickan i sängen,
den älskade vars sinne är uppfyllt av kärlek;
fastän pojken bestulit henne på dygdens ädelsten
kommer hon inte att berätta för någon
om hans svekfullhet.*

Det finns flera dikter i samlingen av liknande karaktär, men det finns också dikter där Läran (Dharma) bryter fram med oöverblicklig kraft. Här inte bara anar man att Dalai Lama är väl medveten om sitt brott mot den lamaistiska etiketten utan också mot sitt eget Karma, det vill säga den samlade effekten av hans gärningar. Det tycks handla om motsvarigheten till det som vi i väst kallar för samvetsqual.

*I helvetet, dödens ort
finns dharma-konungen och karmans spegel.
I detta liv var jag inte sådan man bör vara;
låt mig hädanefter vara det!*

Så även om dikterna kallas för kärlekssdikter, så handlar långt ifrån alla sångerna om kärlek eller enbart kärlek.

En form av tibetansk meditation handlar om visualisering. Hur svårt det är i ett sådant sammanhang för denne unge man att koncentrera sig på sina meditativa uppgifter vittnar följande rader om:

*Då jag mediterar över lamans ansikte
framträder det inte för min tanke.
Även utan att ha mediterat
framträder min älskades ansikte
för min tanke, tydligt och klart.*

Den sortens förälskelse är uppenbarligen universell. Vi känner igen den från vår egen litteratur. Samma ambivalenta erfarenhet präglar följande dikt:

*Åter och åter går tanken till henne.
Om den lika ofta gick till den Goda Läran –
på en livstid och i just denna kropp
uppnådde jag då Buddhaskapet.*

Diktaren anspelar här på att det visserligen behövs oräkneliga livstider för att tillförska sig ett gott karma, genomskåda tillvaron och uppnå Buddhaskap, men att det finns gestalter som eftersträvat och lyckats med uppgiften inom loppet av en livstid. Ett bra exempel på detta är just Milarepa, som 700 år tidigare trots ett utomordentligt dåligt karma uppnådde det åtrådda tillståndet.

I denna utomordentliga samling sånger finns också en mycket omdiskuterad tantrisk dikt, som skiljer sig från alla de övriga och som i Rolf Jonssons tolkning låter så här:

*Glaciärvatten från det ena kristallberget,
dagg från Ormdemonernas åskvigg,
läskande elixir satt i jäsnings;
ölutskänkarska är visdoms-dakinin.
Dricker man utan att fläcka sina löften
måste man inte plikta med fördömelse.*

Samma dikt låter så här på engelska i K. Dhondrups översättning.

*The snow pure water of the holy Dagpa Shelrill
The dew drops of the rare Naga-Vajra grass
Essence of the ambrosia
Fermented into wine by Yeshe Khandro
Incarnated as wine-maiden
Saves the drinkers from rebirth in the lower realms
If the ambrosia wine is drunk with the right mental attitude.*

Dhondrup säger själv att denna hans översättning av den komplexa sången inte är adekvat. För jämförelsen återger jag här också G. W. Houstons version:

དག་པ་ཤེལ་རི་གངས་ལྗང་།
གྲུ་བདུད་རྩི་རྩེ་མོ་ཟེལ་པ།
བདུད་རྩི་སྒྲུབ་གྱིས་ཕབ་རྒྱུ་ན།
ཆང་མ་ཡེ་ཤེས་མཁའ་འགྲོ།
དམ་ཚིག་གཙང་མས་བདུད་ན།
རབ་སྤང་ལྷུང་དགོས་མི་འདུག།

dag pa sel ri gangs chu/
klu bdud rdo rje'i zil pa/
bdud rtsi sman gyi' phab rgyun/
chang ma ye ses mkha' 'gro/
dam tshig gtsang mas btung na/
ngan song myong dgos mi 'dug/

Drops of Lu Du Dorjay,*
River from pure crystal mountain,
Flow down as herbal nectar;
Drinking gifts of the barmaid,
Ye she Khando,** with pureness,
One need not to suffer damnation.***

Den omdiskuterade tantriska dikten här på tibetanska, i transkriberad tibetansk form samt i Houstons engelska översättning.

*Drops of Lu Du Dorjay,
River from pure crystal mountain,
Flow down as herbal nectar;
Drinking gifts of the barmaid,
Ye she Khando, with pureness,
One need not to suffer damnation.*

Jag kan till skillnad från Rolf Jonsson inte tibetanska, men har läst denna dikt kommenterad av flera betraktare. I ett måhända valhänt försök att frigöra denna djupt existentiella sång från dess "lokalfärg" gjorde jag för en del år sedan en tolkning i ett försök att med förkortat perspektiv blottlägga pudelns kärna, för att tala med Goethe. Helt enkelt skala fram andemeningen.

*Det snörena vattnet och det
rara gräsets dagg flödar som
vinjäst nektar. Rätt drucket
motverkas låg återfödelse.*

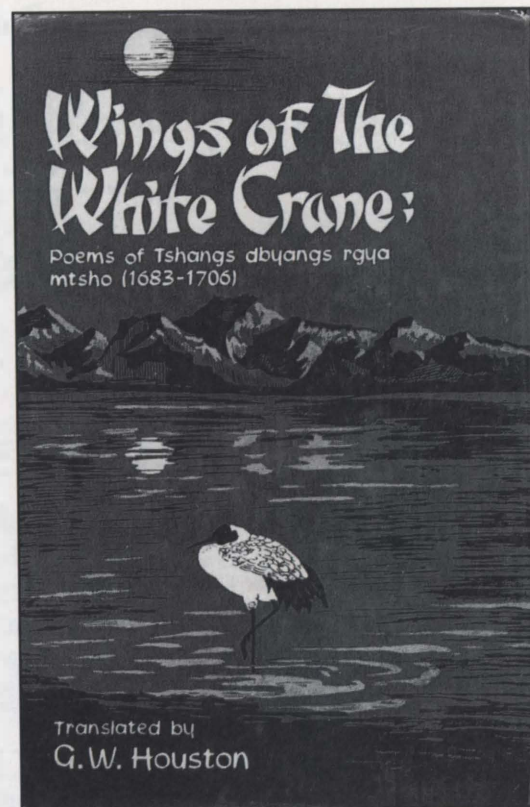
Huruvida jag träffat rätt kan säkert diskuteras, men det slår mig att dikten i de översättningar jag sett (av vilka tre alltså finns här ovan) inte bara känns väldigt komplicerad utan också tyngs av symboler från en annan kultursfär som hindrar förståelsen. Ska vi någonsin komma fram till en buddhism i svensk bemärkelse blir vi tvingade att fråga oss hur uttrycksformerna hade sett ut om

herrar Buddha, Naropa, Marpa, Milarepa och Den Sjätte hade varit svenskar. På engelska har så skett med Bardo Thödol, Den Tibetanska Dödsboken, som kommit ut i allt begripligare språkdräkter, där man skalat av det sekundära kulturskiktet för att i görligaste mån kunna lägga fram den primära betydelsen, själva essensen, på ett för engelskspråkiga läsare allt begripligare sätt.

Det är naturligtvis alldeles oerhört glädjande att Rolf Jonsson har genomfört sin översättningsbragd av dessa 66 sånger, vilka både är av andlig och världslig betydelse. Möjligen bortsett från den svåra och enligt många rent esoteriska tantriska dikten, så är sångerna i Jonssons dräkt fullt läsbara och begripliga för en svensk, även utan de upplysande kommentarer, som Jonsson bidrar med. Kommentarererna stärker emellertid förståeligheten. Samlingen gör att vi både får en inblick i ett kärleksliv som inte på något sätt skiljer sig från vad människor i vår egen kultur upplevt och upplever. Vi kan känna med Den Sjätte Dalai Lama.

Samtidigt påminns vi om hur en lära – här buddhismen i dess tibetanska tappning – påverkar de känslor som är allmängiltiga för oss människor. På det sättet kommer vi inte bara nära den kärlekskranke ynglingen, som faktiskt var samtida med Karl XII (1682 – 1718), utan vi får också en möjlighet att jämföra honom och hans upplevelser med oss själva och våra egna upplevelser. Den Sjätte Dalai Lama framstår i dessa dikter som en mycket mänsklig gestalt.

Jag vill avrunda denna artikel med ett par närmast legendartade påståenden. Enligt ett sådant levde samtidigt tre olika Den Sjätte Dalai Lama, ett fenomen som i och för sig inte anses orimligt inom tibetansk buddhism. En gestalt kan så att säga inkarneras i flera fysiska gestalter samtidigt. Dessutom, och det ter sig kanske ännu märkligare, så ska Den nuvarande Fjortonde Dalai Lamas företrädare, Den Trettonde Dalai Lama, som ju själv var en inkarnation i det sjunde återfödelsestadiet av Den Sjätte Dalai Lama, ha påstått att Den Sjätte uppträtt vid hovet i Lhasa när Den Trettonde höll mottagning. Den Sjätte skulle alltså ha haft förmågan att inte bara befinna sig på tre olika ställen i Rummet utan

Omslaget till Houstons översättningsvolym av Den Sjättes sånger.

Litteratur:
Dhondrup, K., "Songs of the Sixth Dalai Lama" (Library of Tibetan Works and Archives, Dharamsala, 1981)
Falk, Bertil, "Mysteriet med Tibets romantiske Dalai Lama" (Sökaren 4/1987)
Houston, G.W. "Wings of the White Crane" (Motilal Barnasidass, New Delhi 1982)
(Jonsson, Rolf): Den Sjätte Dalai Lamas kärlekssånger (ellerströms, Lund 2000)
Klafkowski, Piotr: "The Secret Deliverance of the Sixth Dalai Lama as narrated by Dharmatāla" (Arbeitskreis für Tibetische und Buddhistische Studien, Universität Wien, 1979)
Löfström, Tomas: "Den rena melodins ocean – en excentrisk buddhainkarnation. Om den sjätte Dalai Lama." (Sökaren 3/1975)
Savitsky, L.S.: "Tibetan Literature of the Eigtheenth Century. Translated from the Russian by Stanley Frye. (The Tibet Journal, Vol. 1, No. 2, 1976.)

Rolf Jonsson hänvisar också till en textkritisk utgåva av Per K. Sørensen, som förefaller att vara mycket förmälig, men som jag inte haft tillgång till.

också haft möjlighet att röra sig i Tiden samtida med en långt senare inkarnation av sig själv. Men då har vi hamnat långt ute på de metafysiska egendomligheternas spekulativa gungfly.

Det räcker fullt ut med de existentiella problem som Den Sjätte Dalai Lama brottades med hemma i Lhasa – kärlek, längtan, skamkänslor, svartsjuka – och som speglas i dikterna. Tsamyang Gyatso var en man som slets mellan den fysiska lustan och det i Läran hägrande nirvana – om det nu var han som skrev dem. Det har nämligen också ifrågasatts.

Ikke förty, genom att publicera Rolf Jonssons tolkningar har ellerströms förlag gjort en insats, som det råkapitalistiska Piratförlaget med dess kallhamrade bästsäljarkommersialism aldrig skulle göra. Ett litet häfte att ha i bokhyllan och återkomma till.

Om den människa som trätt in i mitt hjärta
blev min livskamrat,
vore det som att få motta
en juvel från havets djup.

När jag fick se guvernörens dotter,
vacker, av fullaste sötma
var hon lik en mogen frukt,
en persika i det höga trädets topp.

Vita tänder och strålande leenden
såg jag överallt i raden av flickor;
ur ögonvrån, med glittrande blickar,
såg de på mitt unga ansikte.

När jag själv ägde juvelen
uppskattade jag den inte för vad den var värd.
När juvelen gick till en annan man
fylldes mitt hjärta av sorg.

Ur Den sjätte Dalai Lamas kärlekssånger.

Adress SÖKAREN
Box 10
663 21 SKOGHALL
Telefon 054-51 89 00
Fax 054-51 89 02
E-post red@sokaren.se
Postgiro 70 60 47-8
Bankgiro 372-8128
Hemsida på Internet www.sokaren.se
Redaktör och ansvarig utgivare Sven Magnusson
Prenumeration Helår (6 nr) 250:-
Halvår 150:-
Annonser Ring för prislista
Tryckeri Wallin & Dalholm
Lund
ISSN 0038-0504

INNEHÅLL:

Eva Sanner: Sockerfritt för hälsan	2
Bertil Falk: Den sjätte Dalai Lamas kärlekssånger	4
Erland Lagerroth: Vad är det för värld vi lever i?	8
Göran Brusewitz: Paul Davies	10
Varia	14
Läsarforum	17
Dénis Lindbohm: Det naturliga miraklet	18
Bokrecensioner	20
Göran Grip: Krönika	22
Nils-Olof Jacobson: Nytt från nätet	23
Kerstin Stina Carlsson: Från mystik till religion	24
Olle Hjern: Min tro: Emanuel Swedenborg	27
Claes Corlin: Kan andar mätas och vägas?	28

Vad är bra och vad är dåligt?

Vad är verkligt och vad är överkligt?

Susanna Ehdin har rätt när det gäller det raffinerade sockrets farlighet för folkhälsan. Och det är mycket viktigt att informera om detta, eftersom våra födoämnen formligen dränks i ett sockerhav. Jag har inte läst hennes bästsäljande bok "Den självläkande människan", men när skeptikern Dan Larhammar skriver att den innehåller "enstaka förnuftiga råd", så är detta klart okunnigt. Upplysning om sockret är en viktig insats, som Susanna Ehdin gör.

Den sjätte Dalai Lama passade inte riktigt för sitt jobb. Hans intresse för kvinnor var alltför stort för en buddhistmunk. Bertil Falk berättar.

Erland Lagerroth fortsätter att informera om en ny syn på verkligheten, denna gång med utgångspunkt från den indiskamerikanske fysikern Amit Goswami. Den vetenskapliga materialismen misstros idag, på goda grunder, av många.

Paul Davies är en intressant naturvetenskaplig tänkare som ifrågasätter dagens naturvetenskapliga bild av verkligheten. Han tycker att en enkel materialism inte beskriver världen på ett övertygande sätt. Universum är mer fantastiskt än så. Ja, det är som ett mirakel.

Dénis Lindbohm ruskar på huvudet åt ateismen och lägger fram ett resonemang som de flesta, som inte är indoktrinerade i ett ateistiskt tänkande, torde kunna ta till sig. För nog måste universum vara planerat.

I det här numret är det Göran Grips tur att bidra med en krönika. Den handlar om hans favoritämne, nära döden-upplevelser, där olika forskare och författare inte är de allra bästa vänner.

Vår genom tiderna meste

medarbetare – vid sidan av Åsa Freij – Nils-Olof Jacobson surfar ibland på nätet – som många av oss gör – och har hittat några sajter som han tycker är särskilt intressanta, bland annat en som handlar om märkliga oförklarade cirklar i sädesfält. Han skriver också om ett projekt att meddela sig efter döden för att visa att man lever vidare i en annan värld.

Kerstin Stina Carlsson skriver om en mystik som hon omfattar med sitt hjärta och menar är kärnan i all högre religion.

Vår serie "Min tro" fortsätter med ett bidrag av Olle Hjern, som skriver om vår svenske religionsstiftare Emanuel Swedenborg (vilken har avsevärt fler efterföljare i andra länder än i Sverige).

Claes Corlin ger oss några synpunkter på frågan vad som är verkligt. I andra kulturer händer ibland sådant som inte passar in i vår västerländska bild av världen och som vi därför gärna dömer ut som överkligt. Vi tror att vi förstår hur världen är, till skillnad från "primitiva" folk. Men det är inte alls säkert att vår bild är den rätta.

Om tidskriften Folkvett skriver vi litet under Varia. Förutom illa grundade inslag finns där även viktiga upplysningar, till exempel om folk som följt Jasmuheens lära att leva på "ljus".

Beträffande Sven Ove Hansson, som varit en central gestalt i föreningen Vetenskap och Folkbildning, sedan den startades, hoppas jag att han någon gång får tid och lust att göra ett inlägg i Sökaren.

SM

Vad är det för värld vi lever i?

Av Erland Lagerroth

Den moderna vetenskapen från 1600-talet vet besked: vi lever i en atomistisk, mekanistisk, deterministisk värld. Allt går tillbaka på elementarpartiklarna, är betingat av deras rörelser och aktioner sinsemellan. Allt hänger samman på ett lagbundet sätt, som gör det möjligt för oss att klarlägga denna värld med ett kausal-analytiskt tänkande. Ett tänkande som kan använda sig av ett instrument, som till fullo kan behärska en sådan värld: matematiken. Matematiken som därför kan sägas vara "Guds språk".

Samtidigt förutsätter matematiken just en sådan lagbundenhet, implicerar en kontinuerlig värld av fortlöpande sammanhang, steg för steg. Annars kan den inte fungera. Denna vetenskap och dess instrument matematiken fordrar en sådan värld – och därför skapade de också en sådan. Det är den världen vi lever i sedan 350 år.

Och det har vi gjort desto hellre som vi därmed har kunnat glädja oss åt att världen är sådan att vi kan förstå den, d v s den är så beskaffad att vår hjärna – och i dag också datorn – alltigenom kan fatta och behärska den. Världen, datorn och vår hjärna (eller rättare neocortex) är anpassade till varandra intill perfektion, i sanning ett underbart förhållande!

Men är det nu verkligen så enkelt och självklart? Är världen totalt lagbunden och förutsägbar? Och är vi själva det – vi är ju en del av världen? Kan världen helt igenom speglas, räknas ut, behärskas av hjärnan och datorn?

Det finns en rad motinstanser till denna uppfattning. Själva naturvetenskapen mynnade ut i sådana. Ännu Einstein menade att "Gud kastar inte tärning", och han stegrade sig inför tanken att universum utvidgade sig, något han fick ångra. Men atomfysiken fick acceptera att radiumatomens sönderfall inte kunde förutsägas. Och kvantfysiken ledde till en hel rad gåtfullheter, som inte var förenliga med den klassiska naturvetenskapliga världsbilden:

Ett kvantobjekt, t ex en elektron, kan vara på mer än en plats samtidigt (*vågegenskapen*). Ett kvantobjekt kan inte sägas framträda i den vanliga rum-tid-verkligheten förrän vi observerar det som partikel (*vågekollapsen*).

Ett kvantobjekt upphör att existera här och uppenbarar sig samtidigt där, utan att vi kan säga att det gick igenom det mellanliggande utrymmet (*kvant hoppet, diskontinuitet*).

Ett framträdande av ett kvantobjekt, förorsakat av vår observation, påverkar samtidigt dess samordnade tvillingobjekt – oberoende av hur långt det är mellan dem (*kvantaktion på avstånd, icke-lokalitet*).

För den klassiska naturvetenskapen, liksom för "det sunda förståndet" – som inte är oberoende av denna vetenskap – är allt detta paradoxalt, gåtfullt, oförståeligt. Men det beror på att vi tagit för givet att världen är kontinuerlig, ett antagande som alltså var förutsättningen för den rationella förståelsen, liksom för dess instrument matematiken. Kvantfysiken visar att så inte är fallet. Kontinuiteten lämnar utrymme också för *diskontinuiteten*, brott i sammanhanget. Om vi accepterar detta, bortfaller det gåtfulla. Och vi får en ny världsbild. Med metafysiska konsekvenser som jag här inte skall gå in på.

Men, kan det sägas, detta gäller bara kvantmekanikens besynnerliga mikrovärld, och vad kommer den oss vid? I den makroskopiska värld, där vi själva lever, är det annorlunda. Där gäller alltså den moderna eller rättare klassiska vetenskapen från 1600-talet med dess betryggande determinism och säkerhet.

Och ändå är det inte så. Också denna värld har visat sig annorlunda, också den bjuder på oförutsebara överraskningar, bristande sammanhang. Om man nämligen inte tänker i separata begrepp som ting, materia, energi, utan i stället i processer och system. Då visar det sig att också denna värld är långt mer spännande och överraskande än vi föreställt oss. Som speciellt Nobelpristagaren i kemi 1977 Ilya Prigogine har visat är världen full av självorganiserande processer och system, system som alltså organiserar sig själva men också omorganiserar sig, när omständigheterna så kräver, och det på sätt som inte kan förutses.

Världen är inte en addition av ting utan i stället ett hav av sådana processer och system, från virveln i vattnet till ljuslågan, från solenergins, vattnets, kolets etc. kretslopp på Jorden till havsströmmarna, vädret, klimatet och de geologiska processerna, från det minsta ekologiska system till Gaia, från cellen och systemen i vår kropp till var och en av oss själva och livet överhuvud. Så länge energin ständigt bjuder upp materien till dans är och förblir Jorden en högst dynamisk plats, där det inte går att exakt förutse vad som kommer att ske annat än i artificiell laboriemiljö (jfr väderleksrapportens lite rörande approximationer med den [skenbara] exaktheten i astronomiska förutsägelser). För liten tuva välter ofta stort lass, och man kan inte vara säker på åt vilket håll lasset faller. Och nöden är uppfinningarnas moder. I naturens värld likaväl som i människans.

Tilläggs kan att Poincaré redan 1889 fann att man inte matematiskt kunde förutsäga hur tre kroppar rör sig i förhållande till varann (och därmed vann ett pris instiftat av Oscar II). Den newtonska säkerheten gäller alltså bara två kroppar, en minst

sagt begränsad räckvidd. Något som innebär att också det till synes stabila solsystemet ytterst är underkastat oförutsebara överraskningar, möjligheten av ett kaotiskt tillstånd. Inte ens här någon säkerhet.

Diskontinuitet – inte i stället för men trots kontinuiteten. Matematiken är trots allt inte Guds språk.

I sammanhanget kan man begrunda tre begrepp som används, när vi talar om den materiella (om)världen: *materia, ting, natur*. De bildar en intressant och lärorik komparation. "Materia" är så att säga naturen avklädd alla sina egenskaper utöver den rent "materiella" existensen, naturen som grushög eller passiv, godtycklig, död klump. "Ting" är denna materia formad till något slags föremål, men med statisk, oföränderlig, omyndig existens. Formad klump.

"Natur" däremot inkluderar alla de egenskaper, som de två andra begreppen har abstraherat från och därför frångår naturen – en ödesdiger "denaturering" som den moderna "natur"vetenskapen oftast gjort sig skyldig till. Och än mer har naturligtvis "materialismen" gjort detta, "materialismen", som helt missförstått, om inte det artificiella begreppet materia, så desto mer "naturen". Som världsförklaring är materialismen därför en erbarmlig tankeprodukt, en fiktion, ett påhitt.

"Natur" är alltså vår omvärld med alla de kvaliteter som tillkommer den: rörelse, förändring, förmåga att skapa processer och organisera system, myndighet, utvecklingsmöjligheter, samspel med det "andliga". Det är det enda realistiska begreppet i sammanhanget, det enda som inte innebär abstraktion, utarmning, förfalskning. Inte undra på att "natur" därför är och har varit ett populärt begrepp: det rymmer alla kvaliteter – sådana som är kända i dag, som kan upptäckas i morgon och sådana som till äventyrs är rena fantasier.

Att just ordet "natur" kan bära så mycket innehåll, är inte så konstigt. Det kommer av latinets "nascor", födas, och naturen är både född och kan i sin tur föda nya former. Mycket visdom (och villfarelse) ryms i detta ord.

Tilläggs kan att det vi kanske oftast tänker på, när det är tal om död materia, nämligen jorden, i själva verket kryllar av liv. Under en yta motsvarande en skosula lever 1-3 miljoner encelliga djur, upp till 100 000 rundmaskar och 16.000 kvalster etc., för att inte tala om svamphyfer och bakterieceller i oerhörda mängder. (*Nationalencyklopedin*, del 13, s 85.)

Och likväl är också detta bara en början, för den klassiska naturvetenskapen med sin stelbenta atomism, mekanism, determinism har ju glömt det viktigaste eller i varje fall det mest närliggande: *människan själv*. Och vi tillhör ju, som nyss sagts, också denna världen. Därför platsade Galilei och Newton inte i sin egen världsbild. För människan är en förbryllande, oförutsägbar varelse (om också inom den ram som naturlagarna sätter).

Världen inrymmer också allt det mänskliga: fri vilja, (ny)skapande och inspiration inom konst, vetenskap (!) och teknik. Och först och sist tanke, känsla, upplevelse, mening, samvete, medvetande, själ, ande, mystikernas erfarenheter – allt det som renlärliga scientister tid efter annan har sökt tvinga in i en reduktionistisk och deterministisk vetenskaps Prokrustesbädd. Eller förneka. Vilket inte är något annat än önsketänkande, vidskepelse.

Ytterst gäller det existensen av *subjektet*. Var kommer

subjektet från? Det finns ingen övergång från objekt till subjekt, ingen kontinuitet dem emellan. Den som börjar med objekt slutar också med objekt. Men likafullt finns subjekt här, i denna världen.

Först genom att erkänna allt detta går ekvationen ihop. Den ekvation som är världen.

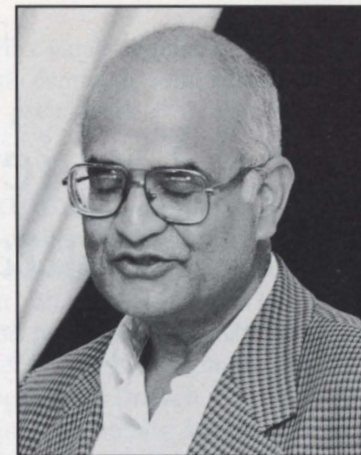
Och först med en sådan världsbild kan vetenskapen komma till rätta med sig själv. Överallt räknar man med åtminstone två sorters vetenskap: naturvetenskap och humaniora,

även om också här puristerna tid efter annan har sökt våldföra sig på humaniora. Först insikten och erkännandet att världen inte bara är kontinuitet utan också diskontinuitet, oförutsägbara språng och överraskningar, kan göra slut på den dubbla bokföring, som oftast har bedrivits, den kurragömmalek som å ena sidan kompromisslöst föreskriver att Vetenskapen skall nå säkra resultat i enlighet med den klassiska fysikens mönster, men å andra sidan stillatigande accepterar att vetenskapens högborgar, universiteten, även inrymmer humanistiska och samhällsvetenskapliga fakulteter. Världen är sådan att den fordrar denna dubbelhet av den verksamhet som söker utforska den. Ett vetenskapsideal eller en vetenskapsuppfattning som förnekar detta är falsk och lögnaktig.

På detta sätt kan humaniora få det erkännande den förtjänar. Utforskandet av en värld som kännetecknas av både kontinuitet och diskontinuitet måste ske så att bådadera görs rättvisa. Och humaniora måste bejaka att dess område i hög grad präglas av oförutsebara språng, av brott i sammanhanget (även om sådant alltså också förekommer i naturen). Och inte låta sig ledas av scientistiska ideal utan utveckla betraktelsesätt och metoder som gör rättvisa åt detta (som hermeneutiken). Men samtidigt måste humaniora naturligtvis leva upp till samma mått av kunskap, kompetens, kritik som annan vetenskap.

Därtill kan humaniora arbeta i medvetande om att den är den viktigaste formen av vetenskap, så till vida som den arbetar med *livsproblem*, medan naturvetenskapen sysslar med *kunskapsproblem*. *Hur skall vi leva?* Det är ju humaniora och samhällsvetenskaperna som kan artikulera och föreslå lösningar på sådana problem, medan naturvetenskaperna bara kan föreslå medlen. Men detta gäller om humaniora visar någon medvetenhet om sådana problem, inte om den bara ägnar sig åt att samla indifferent fakta.

Ovanstående har delvis skrivits på basis av en föreläsningsserie vid *Holma College of Holistic Studies* vid Höör i Skåne i oktober 2000 av den indisk-amerikanske professorn i fysik vid University of Oregon, Amit Goswami, specialist på kvantfysik. Sina senaste tankar och rön har Goswami samlat i boken *The Visionary Window*, som utkom den 1 november 2000. Det avslutande resonemanget om humanioras betydelse jämfört med naturvetenskapen går tillbaka på Nicholas Maxwell, *From Knowledge to Wisdom. A Revolution in the Aims and Methods of Science*, Oxford 1984. Jfr min *Världen och vetandet sjunger på nytt*, Gbg 1994, s 169 ff.

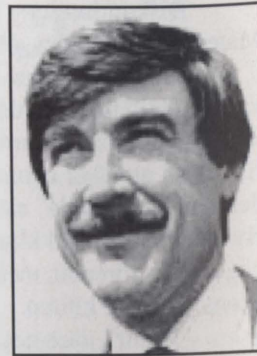

Professor Amit Goswami

Paul Davies, välkänd fysiker och författare, besöker Stockholm och förklarar livets mening

Föredrag på ABF-huset i oktober med anledning av Davies nya bok

Av Göran Brusewitz

Nåja, livets mening kanske Paul Davies inte förklarade, fast det står så på bokomslaget. Det han framför allt behandlar i sin senaste bok *Det femte undret. Sökandet efter livets ursprung och mening* är den stora frågan om livets ursprung. För att hitta svaret ger han sig in i såväl biologi och kemi som geologi och astrofysik.

Det är som ett spännande äventyr, när han redogör för äldre idéer, redovisar nyare experiment och observationer och även presenterar några nya hypoteser.

Paul Davies är en internationellt känd teoretisk fysiker, bosatt i Adelaide, Australien, och gästprofessor på University of Queensland. Men han är mest känd för ett antal populärvetenskapliga böcker, där han på ett lättfattligt sätt skriver om de stora frågorna i tillvaron. I *Gud och den nya fysiken*, *Den kosmiska planen* och *I huvudet på Gud* har han bland annat behandlat frågorna hur allt har skapats och hur gudsbegreppet kan komma in i bilden. I sin senaste bok försöker han alltså förstå hur liv har uppkommit, en av de verkligt stora gåtorna inom biologin. Han är specialist på sådant som svarta hål, kvantgravitation och universums uppkomst. Det är sin kunskap i fysik han utgår ifrån. (Ibland kommer han in på och kommenterar områden som han inte är så väl insatt i, till exempel alternativ medicin och parapsykologi.)

Paul Davies kom direkt från Bokmässan i Göteborg och presenterade sin bok i ett anförande på drygt en timme, introducerad av ABF, som arrangerade fö-

redraget, och av sin värd Jens Tellefsen. Han inledde med att göra en jämförelse med Darwin. För 140 år sedan publicerades dennes verk om hur arter utvecklas från mycket enkla organismer till mer komplicerade. Darwin undvek frågan hur de första levande organismerna skapades, men Davies har tankar om hur liv har uppstått.

Ser han livet som en kemisk lyckträff, alltså i grunden en slump, eller något som har designer bakom sig? Han menar att universum är alldeles för fantastiskt för att ha kunnat uppstå av en slump och att livet i universum nästan är lika osannolikt som ett mirakel. Hur kan, frågar han, molekylerna spontant organisera sig till så komplicerade system att liv har uppkommit? Så det verkar som han tror på "något" som ligger bakom livets uppkomst. Han vill enligt DN:s recension 5/10 inte ta ordet Gud i sin mun, även om det var i samtal med en präst som han blev inspirerad att söka förstå livets gåta.

Varför har nu Paul Davies kallat sin bok *Det femte undret*? Ja, det går tillbaka på en bok av Francis Crick, han som upptäckte DNA. Han menade att frågan om livets uppkomst nästan (men inte riktigt!) är ett mirakel. Paul Davies har sedan också utgått från Bibeln för att räkna olika "under", och han har jämfört med andra historiska källor. Men sen visar det sig att det framför allt var kommersiella skäl till att förlaget valde boken. "Det femte undret" – en säljande titel, alltså.

Tre delfrågor: hur?, när? och var?

Paul Davies delade upp den stora frågan om livets uppkomst i tre delfrågor: hur?, när? och var?. Han uppehöll sig mest vid frågorna var och när, lite mindre vid hur och egentligen inte alls vid varför. Han närmar sig frågan om livets uppkomst på många olika sätt, och han försöker väl närmast tolka hur biologin och fysiken fungerar för att se om det är rimligt eller möjligt att "läsa in" en *skapare* av något slag, för det ligger nära till hands att uppfatta att Paul Davies menar att detta är rimligt.

Vad är liv?

Innan jag redogör för Paul Davies svar på när och var liv uppstod, så kan det vara lämpligt att ägna några rader åt hur han definierar begreppet liv, för det är ingen självklarhet. Han nämner ett antal egenskaper som en organism ska ha för att betecknas som levande: självständighet, fortplantning, ämnesomsättning, näringsupptag, komplexitet, organisation, tillväxt och utveckling, informationsinnehåll, hårdvaru/mjukvaru-koppling samt beständighet och förändring som viktiga egenskaper, men framför allt ämnesomsättning och fortplantning.

Det är mycket som behövs för att Liv ska kunna uppstå!

Jag kan då återgå till Paul Davies tre delfrågor. Frågan *när* liv uppstod besvarade han ganska enkelt. De olika fynd

av fossil, som man gjort, gör att man ganska säkert kan gissa sig till att det är ca fyra miljarder år sedan liv uppstod.

Var uppstod livet?

När det gäller frågan *var* livet har uppkommit, utgår han från två teser. En av dessa är att livets uppkomst troligen skett under jordens yta eller under havsbotten, och inte i någon oceanisk ursoppa, som annars varit den förhärskande idén. Han menar att det här finns miljöer, som är tillräckligt varma för att ge upphov till liv. Dessutom anser han att alla meteoritnedslag gör att miljöerna närmast jordytan inte ger det skydd som livet har behövt för att kunna uppstå.

Har livet kommit från Mars?

Den andra tesen är helt ny för mig. Paul Davies menar att om nu liv har kunnat uppstå i det inre av vår jord, då kanske liv också kan ha uppstått i andra planeters inre. På den här punkten har det skett en dramatisk förändring i åsikt de senaste tio-femton åren. Vi vet att planeten Mars är en kandidat där det kan finnas eller har funnits liv. Och har det funnits liv där, så kan både organiska ämnen och kanske också liv ha transporterats genom rymden från Mars till vår egen planet. Han berättar om teorier och upptäckter som visar att liv kan utbytas mellan planeter i solsystemet. Det kan följa med material som kastas ut som en följd av meteoritnedslag. Man har nyligen hittat spår av liv i en meteorit som hamnat på jorden, så man undrar om livets vagga har funnits på Mars.

Informationshantering är avgörande för komplexa organismer

Den tredje tesen han för fram är den som mest väcker mitt intresse, och den kretsar kring frågan hur så komplexa system som biologiskt liv har kunnat inte bara uppstå utan också utvecklas. Hur hanteras informationen i komplexa system? Paul Davies påpekar att inte bara det materiella universum är en stor gåta, utan minst lika märkligt är det att komplexa levande organismer har kunnat utvecklas. Det blev jag själv varse, när jag tog del av forskningen av Robert O. Becker och Björn Nordenström i samband med att jag skrev min bok *En ny världsbild växer fram*. Märkligt nog nämner båda dessa forskare upptäckter som direkt berör det Paul Davies efterlyser, ett informationsbärande system i biologiska or-

ganismer.

Paul Davies använder beteckningen "mjukvara" för den spontana uppkomsten av informationsbärande system, och menar då generna i form av DNA-RNA. Hur kan den information växa fram som exakt beskriver hur bakterier och andra enkla organismer ska vara konstruerade? Det här är en av biologins riktiga stora gåtor, som man ännu inte har något svar på, och jag ser det som mycket positivt och inspirerande att Paul Davies tar upp detta problem. Om vi tror att liv uppkommer spontant under vissa yttre betingelser, så bör vi väl också kunna ge en fysikalisk förklaring, menar Paul Davies. Han undrar varifrån den komplexa ordningen, "informationen", kommer, och han efterlyser en dynamisk teori för denna information. Han kommer också in på sådant som termodynamisk jämvikt och entropi, så man förstår att det behövs mycket ingående kunskaper i både biologi, kemi och fysik för att något annat vad det handlar om.

Vad är livets mening?

Om jag sedan tillåter mig att gå utanför det som framkom i föredraget, kan jag fråga vad Paul Davies säger om just livets mening. Han berörde inte detta i föredraget, och i boken står det heller inte mycket. Men Ulrika Engström berör frågan i sin recension i DN den 5 oktober: "Han vill inte kalla sig religiös, men tycker att ateism är dystert och letar i stället efter en djupare mening. På frågan vad det är för något han syftar på, hamnar han i en semantisk diskussion som slutar i att ordet 'mening' är ett mänskligt uppfunnet ord som vi försöker applicera på något så stort som världsrymden. Det blir en lika dyster återvändsgränd som ateism i alla fall".

Avfärdar alltför lättvindigt "förlegade uppfattningar"

En annan fråga, som går utanför föredraget, är idéer som han lättvindigt och lite nonchalant avfärdar i boken. Det gäller dels parapsykologi, dels grunderna för kinesisk människosyn à la yin och yang. Han avvisar dessa idéer ett avsnitt *Livskraften och andra förlegade uppfattningar* (s. 36): "...till de skamlöst mystiska idéerna om energiflöden av yin och yang, karma och auror, som bara syns för särskilt begåvade medier". Han redogör inte alls för på vilken grund han avfärdar dessa idéer. Han verkar falla för samma enkla popularitetsgrepp som många andra så kallade skepti-

ker gör. Han vinner popularitetspoäng på att avfärda fenomen som många andra tycker är pseudovetenskap eller ointressanta.

Är elektricitet basen för liv?

Hur han verkligen förhåller sig till elektricitet som möjlighet att förklara liv, vet jag inte. På ett ställe i boken avfärdar han elektricitet trots de storheter han nämner, filosofen Henri Bergson och den tyske embryologen Hans Driesch. Han ser elektricitet som "en onödig komplikation". Men han har en reservation (s. 37): "Fastän vitalismen fallit i vanrykte, är ett frö i tanken korrekt. Det finns något immateriellt något inuti levande organismer, något unikt och bokstavligen talat livsnödvändigt för deras funktion. Det är inte ett ämne eller en kraft eller en atom med bing. Det där extra något är ett slags information eller, för att använda modern slang, mjukvara."

På ett annat ställe i boken (s. 127) skriver han om ämnesomsättningen i en levande cell: "I moderna celler ligger det också en liten spänning över membranet. Så kanske var elektricitet trots allt den ursprungliga livskraften!" Detta påstående kan man bli lite förvånad över, men det visar sig i en kommentar som jag fått med e-post från Davies att dessa ord i boken är menade som ett skämt. Han tycks alltså inte fästa så stor vikt vid att elektricitet har så stor betydelse som "livskraft", men den passar faktiskt mycket bra om man jämför med det som Nordenström skrivit om spänning över membran, en spänningskillnad över cellmembran och mellan organ, som är grunden för hans upptäckt "biologiskt slutna elektriska kretsar".

Mitt intresse för livets ursprung har som nämnts väckts av några forskare (Becker och Nordenström) som jag stött på, vilka menar sig ha gjort upptäckter som tycks kunna klara denna informationshantering. Både Becker och Nordenström beskriver elektriska system i biologiska organismer och framför allt Beckers el-system tycks klara av grundläggande behov för levande organismer. Dessutom anser både Becker och Nordenström att deras upptäckter sannolikt har beröringspunkter med akupunkturssystemet (och därmed kinesiska idéer à la yin och yang) så nog skulle detta vara något för Paul Davies att närmare ta del av. Han får nog anledning att tänka om och allvarligt överväga dessa idéer. Kanske kan man hoppas att Beckers och Nordenströms upptäckter står i tur att spridas?

Varför så framgångsrik?

Varför har då Paul Davies blivit så framgångsrik som författare? Ulrika Engström berör denna fråga i sin recension i DN. Hon ser Paul som lite populistisk! "Han ger alla lite av vad de vill ha. De vetenskapligt sinnade får sitt i form av en ordentlig genomgång av läget på forskningsfronten, om det så handlar om kvantkosmologi, tid eller livets ursprung. De som vill lyfta några steg till och stiga på i mysteriet där vetenskapen slutar erbjuda Paul Davies andliga svärmerier, men i små portioner. Det är en perfekt kombination för en populärvetenskaplig författare som vill sälja mycket böcker." Det här kan uppfattas som kritik, men jag gör inte det. Att han har en fenomenal förmåga att skriva om svåra saker så att många tror sig förstå är helt klart. Vill han sedan nå många genom att dessutom flirta med dem som har lite större intressen, må det vara hänt. Det kanske till

och med är nödvändigt och är inbyggt, för de stora frågor han behandlar har uppenbarligen en andlig dimension!

Att han är stor och har nått långt i en svår bransch, ser man också av att han för några år sedan fick något som kallas "lilla Nobelpriset" i religion, nämligen "Templeton prize for progress in religion" och en anseelig summa pengar, tio miljoner kronor. Templeton foundation, skriver Ulrika Engström i DN, är en amerikansk stiftelse som arbetar "för att förena religion och vetenskap genom att bland annat stödja naturvetenskaplig forskning som bevisar Guds existens som världens stora designer. Idén att världen skulle vara designad är en mycket attraktiv tanke bland religiösa vetenskapsmän, för då kan de få in Gud i sina formler".

Paul Davies har uppenbarligen stora ambitioner! Den här boken kan kanske bidra till att vi närmar oss en lösning

på gåtan om livets ursprung. Och Paul Davies fortsätter säkert att bidra till ett avancerat spekulerande. Vad kan hans nästa bok komma att behandla?

Via e-post har jag fått några kommentarer från Paul Davies. Han är mycket medveten om den forskning som pågår för att studera telepati, men han tror inte att detta arbete har någon relevans för frågan om livets ursprung. Han nämner flera gånger att elektricitet inte är "livets källa". Han känner inte till den forskning som Becker och Nordenström utfört men säger att han är skeptisk till alla sådana påståenden. Det var för att markera avstånd från sådana idéer som han tog med detta avsnitt i boken.

Göran Brusewitz är Ordförande i SPF. Han har skrivit boken *En ny världsbild växer fram. Om parapsykologi och biomagnetism* (1999).

Vänner och älskande

Denna nya bok ger en varsam och inlämnande syn på de problem som har att göra med vänskap, intimitet och lojalitet i vår moderna värld. Av en rådgivare med lång erfarenhet. 187 s. Pris 195:-

Nova Förlag

Kungsg. 2 B, 223 50 Lund

Tel: 046-12 12 48

E-post: order@novaforlag.nu

Dialectic Forum

Vill du känna dig hel som människa och bli sann mot dig själv och andra?
Via dialog med mig kommer du till insikt och kan därmed utveckla och förändra ditt liv.
Tillsammans med andra utvecklar vi oss som människor, vi mognar och känner oss mer tillfreds med oss själva, om vi vill!
Vill du ha hjälp på vägen att utveckla dig och hitta din inre kärna – eller Själv som C G Jung kallar den – kan jag hjälpa dig. Antingen du väljer gruppdiskussioner kring teman eller böcker eller egen individuell konsultation.
Kontakta mig:
Maria Norberg, Reginavägen 60, 131 50 Saltsjö-Duvnäs
Tel: 08-716 22 74. E-post: difo@telia.com

Läs på Sökarens hemsida: <http://www.sokaren.se>

Experiment med bön
Reinkarnationens mysterium
Vetenskap och mystik
Vetenskapens verkliga natur
Nära döden-upplevelser
Intuition – vad är det?
Automatisk skrift
Gangaji – en betydande religiös gestalt
Bermudatriangeln – ett verkligt mysterium?
Försöksledareffekten
Dalai Lama
Tankens makt
Carl Rogers
Peter Koestenbaum

WRÅ FÖRLAG

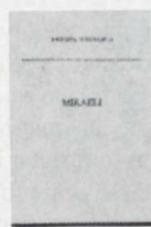
Ödets förvandling
En kunskapsväg
Hans Glaser

Stora tankar i vår tid
Perspektiv på New Age
Sven Magnusson

Jul och Nyår
Emil Bock

Mikaeli
Friedrich Benisch

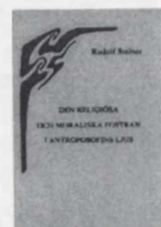
Att förvandla
rädslan för cancer
Jürgen Schürholz
Volker Fintelmann

Talgestaltning
Övningar
Rudolf Steiner

Små blå ord
Silverne löv
dikter
Gudrun Jacobsson

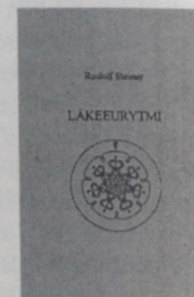
Den religiösa och
moraliska fostran i
antroposofins ljus
Rudolf Steiner

Mellan ljus och mörker /
Själens samtal
två diktsamlingar av
Maria Beghin

Människan
Musik
Lea van der Pals

Läkeurytmi
Rudolf Steiner

Wrå förlag Wrå gård, 153 94 HÖLÖ Tel/Fax: 08-55159065 E-post: wra.forlag@telia.com
RS Förlagsdistribution Stora Gatan 48, 81065 Leufsta Bruk Tel: 0294-31055 Fax: 0294-31054

Dikter av Birgit Cars

Inte vet jag

Inte vet jag
vem som för mig
på nya vägar
eller håller mig kvar
på de gamla
vem som sätter
en bok i min hand
eller leder
en människa till mig.

Jag vet att Du finns
och när tiden är inne
skall Du visa mig
vem du är.

Glädje

Jag vill leva
så nära intill Dig,
Livskraft och Heliga ande,
att mitt jag inte längre
kan skrika.

Så stor är den glädje
Du ger mig
att den sätter sin prägel
på allt.

Nästan allt

Nästan allt
som vi säger om andra
är ovederhäftigt.
Vi dömer dem ohörda
eller överför
våra egna tankar på dem.

Jag vill lära min tunga
att be hjärtat om råd
innan domarna faller.

Storhet enligt Expressen

Den populistiska tidningen Expressen publicerade i december en lista över "världens 100 största svenskar". Vi finner där främst folk från underhållningsvärlden: popartister, idrottsstjärnor och skådespelare – Anita Ekberg är rankad som nr 8! – samt kungligheter, modeller, några politiker och industriledare, författare och konstnärer, en vetenskapsman.

Lämplig läsning för folket, tycker tidningen? Men naturligtvis fördummande.

Tidningen Expressens kriterium för "storhet" är att vara känd, inte att ha gjort något bra inom ett seriöst och viktigt område!

Saknas:

Jakob von Uexkull, med Right Livelihood Award ("alternativa nobelpriset") ett pris med mycket högt anseende ute i världen, inte minst i u-länder. Han är lika mycket svensk som flera på listan och förknippas med Sverige, där Right Livelihood-priset delas ut varje år.

Människan och djuren

Vi har i TV sett hur djur behandlas inom köttindustrin i Belgien. Tyvärr kan man inte tro att missförhållandet gäller just Belgien och just vår tid och att allt skulle vara gott om bara man kunde sätta stopp för djurplågeriet i Belgien idag. Sanningen är nog avsevärt värre. På liknande sätt behandlas väl djur överallt i världen, möjligen med undantag för några länder, och i alla tider.

Människans etik är inte mycket värd. Ändå finns hos henne en potential för godhet. Det gäller att stimulera det goda hos henne. Många som idag är okänsliga, skulle säkert med glädje kunna ta till sig en ideologi som innebär kärlek till allt levande, om denna förkunnades i skolorna.

Ät inte (eller mindre) kött!

Göran Perssons tveksamhet inför att äta djurkött visar på en mänsklig kvalitet hos statsministern. Han har en känslighet inför djurens lidande, som inte är vanlig hos ledande politiker. Jag hoppas att hans uttalanden kan leda till att djurens rättigheter kommer att observeras och diskuteras mer och att vegetarismen vinner ökad spridning.

Alf Svensson däremot gör i TV ett felaktigt uttalande att människor i vår del av världen behöver protein från djur. Det protein som finns i vegetabilier är fullt tillräckligt för människan. Protein i nötter har

dessutom högre kvalitet än animaliskt protein.

– Kött är inte en nödvändig del av vår kost. Det säger enligt DN 31 januari Gunnar Johansson, som är docent i kostvetenskap i Umeå.

Studier visar att vi mår bättre utan kött och att vegetarianer lever längre än köttätare. Vegetarianer har mindre tjocktarmscancer samt hjärt- och kärlsjukdomar än köttätare.

Kristendomens framtid

Enligt min mening måste kristendomen lämna sin historia bakom sig och gå vidare. Den kristna etiken är exempelvis otillräcklig. Det är bra, naturligtvis, att kärleken till nästan finns som en hörsten i den kristna läran. Men i en fullvärdig etik måste även djuren omfattas av kärleken. Att djuren sätts utanför – frälsningserbjudandet gäller ju inte dem – har lett till ett mycket tragiskt djurplågeri i kristna länder. Den kristna kärleksläran är också knuten till en lära om helvetet i överensstämmelse med Jesu lära enligt Bibeln. Detta är naturligtvis ett primitivt inslag i tron och måste för Guds skull tas bort.

Kristendomen har låst fast sig vid en övertro på Jesus som Guds son eller som Gud på jorden och Bibeln som Guds ord. Den måste nu lämna denna bundenhet, gå vidare och utveckla tron och etiken. I annat fall kommer den kristna tron att blekna bort.

Man kan se Jesus som en betydande religiös gestalt, men ett barn av sin tid och sin religiösa miljö. Jesus i Bibeln är inte en perfekt människa och Bibeln är inte en perfekt religiös lärobok.

Jag menar att den ursprungliga new age-rörelsen har mycket att lära ut.

SM

Stora tankar i vår tid

I en recension av min bok "Stora tankar i vårtid" i UFO-Aktuellt uttrycker Clas Svahn uppfattningen att jag borde ha talat om för läsarna vad jag menar är skillnaderna mellan klok-New Age, som jag omfattar med ett positivt intresse, och folklig New Age.

Jag har gett boken en positiv uppläggning: jag beskriver vad New Age är för mig – däremot inte vad det inte är.

Det är inte helt lätt att kritisera företeelser som man saknar riktigt intresse för och därför inte känner så väl till. I det läget kan det vara lämpligt att inte ta upp det, förän man har en tungt vägande kritik att

komma med. Fördomar bör ju undvikas.

Det jag känner mig främmande för inom folklig New Age är en ofta okritisk attityd till metoder och idéer. Man tar för gott mycket som vid en närmare granskning inte håller måttet. Till det hör kanaliseringen.

Folklig New Age i Sverige har glömt bort tänkare som Peter Russell, Willis Harman, Abraham Maslow, David Bohm, Michael Phillips och många av de "stora tankar", som jag kort beskriver i min bok: synen på universum, på naturen, på människan, på affärer och på etikens grund.

Jan Grönholm, som tidigt skrev en introduktion till nya tidsålderns tänkande och höll flera föredrag, ser vi inte till idag, och inte heller P&P, som arrangerade levande företag-konferenserna i nya tidens anda, med förnämliga program. Gemenskapen Omkretsen har försvunnit, liksom föreningen Nytänkarna. Och så vidare.

Det som idag finns, har inte samma inre halt som mycket av det gamla.

SM

Miljöpartiets program

Ur ett meddelande från TT:

– Vi vill ha en djurskyddsmyndighet som ser till att djurskyddslagen verkligen följs, säger språkröret Matz Hammarström. Vi vänder oss mot de plågsamma djurtransporterna inom EU, förhållandena på slakterier även i Sverige och den stora mängden djur som används i djurförsök.

Från ett ekologiskt perspektiv betonade Hammarström också att det är ohållbart med dagens höga köttproduktion i världen. Det måste bli en större andel frukt och grönt i mathållningen.

Källa: SvD 30/1, 2001.

Länkskafferiet

Länkskafferiet är en hemsida på Internet – <http://länkskafferiet.skolverket.se> – som Skolverket står bakom. Där finns läsning i skilda ämnen för skolelever, främst i åldern 10 – 15 år. Det rör sig om idag cirka 3.200 länkar. Allt som ligger där är kvalitetsgranskat. "Länkskafferiet innehåller de bästa webbplatserna som vi känner till på nätet." Sex dokument från Sökarens hemsida finns med: Satanismen är en egoism, Utomjordingar, Forskning om slagrutan, Hildgard av Bingen (Kerstin Stina Carlsson) Bermudatriangeln (Willy Wegner) och Intuition – vad är det?

Susanna Ehdin

Föreningen Vetenskap och Folkbildning utser varje år "årets folkbildare" och "årets förvillare". För år 2000 utsågs Susanna Ehdin till förvillaren "för hennes hälsofarliga råd om kost och hälsa baserade på hennes vantolkningar av vetenskapliga studier". "Susanna Ehdin är författare och immunolog och har skrivit boken *Den självläkande människan* (Forum 1999). I sin bok och i en lång rad tidningsartiklar, framför allt i Dagens Industri, har hon blandat enstaka förnuftiga råd med vantolkningar och övertolkningar av vetenskapliga resultat som hon låter ligga till grund för kategoriska rekommendationer. Hon har bland annat framfört fantasifulla men vetenskapligt helt ogrundade förklaringar till resistens mot infektionssjukdomar."

(Till årets folkbildare 2000 utsåg VoF Gunilla Myrberg "för hennes oförtröttliga folkbildande insats som radiomedarbetare i medicinska frågor". "Utmärkelsen är förenad med ett penningpris å 10.000 kr.")

I Läkartidningen nr 48, 2000 har Susanna Ehdin ett utförligt svar på kritik mot henne i Läkartidningen nr 42, som vi tog upp i en notis i förra Sökaren.

Hon har i stort sett allmänna synpunkter på ett paradigmskifte i synen på hälsan och människan.

Ett par citat:

"Det nya hälsotänkandet innebär att man går ifrån synsättet att bekämpa det sjuka till att främja och stimulera det friska. Därmed får människor makten att själva påverka sin hälsa i mycket större utsträckning än vad vi har fått lära oss.

Boken visar på ett sätt att leva, en livsstil, som förstärker vår läkande kraft och skapar en god hälsa."

Susanna Ehdin har en hemsida med adressen www.emovere.se.

Några citat från hemsidan:

"Kroppens naturliga tillstånd är att vara frisk – och ändå blir allt fler sjuka och mår dåligt i vårt moderna samhälle ---

Det måste finnas orsaker till att människan som funnits i tre miljoner år först under de senaste 30–40 åren börjat utveckla hjärt-kärlsjukdomar, cancer, allergier, astma och reumatism i sådan omfattning. Vad är det vi gör fel i vårt moderna, utvecklade samhälle?

Under de senaste generationerna har vår yttre miljö påverkats kraftigt genom ned-

smutsning, förorening, växthuseffekten och global trädavverkning. Men vi har också ätit en ny sorts mat som är raffinerad och industriellt framställd.

Vi människor har förutsättningar att bli 120 år gamla, men då krävs det både högvärdig näring och att vi inte belastar kroppen med gifter, matallergen och tomma kalorier (som leder till för tidigt åldrande och sjukdomar).

Flödet i kroppen är mycket viktigt för att helheten ska fungera, det vill säga blodcirkulation, andning, uppbyggnad och nedbrytning av celler samt flödet av känslor, tankar och livsenergi. Flödet stimuleras av exempelvis motion, andning, kärlek och äkta känsouttryck.

Allt som fyller oss med sann glädje och ger livet en mening stimulerar självläkningen!"

Godhet/ondska

Ibland frågas det: är människan i grunden god? Några svarar; *ja, det är hon!*

Mitt svar är att människan varken är god eller ond. Men i hennes psyke finns möjlighet till både gott och ont. Om godhet stimuleras, så kan det utvecklas. Samma gäller ondska.

I religiösa samfund kan det ges impulser till godhet. Men exempelvis nazismen och vissa kriminella miljöer stimulerar en potentiell ondska.

I första hand är det väl skolans uppgift att väcka godhet hos människor, men även exempelvis massmedia, familjen, församlingar och föreningar kan göra detta.

Skolan bör framhålla medmänsklighet, förståelse, omtanke, vänlighet, tolerans, nästakärlek, icke-våld, djurrätt osv som goda värden, vilka samhället ställer sig bakom.

SM

Cirklar i säd

Cirklar/piktogram i säd är ett mystiskt och ännu oförklarat fenomen. Engelskan Jenny Randles har en översikt i januarinumret av amerikanska MUFON UFO Journal. Här ett referat:

Cirkelmysteriet i England började sommaren 1980 och har sedan spritt sig över jorden. Men det startade faktiskt inte i England, utan uppträdde dessförinnan i Kanada och Australien. Dessutom har det "alltid" förekommit.

De första cirkelarna i Wiltshire var just – cirklar, och man behövde inte överväga någon annan förklaring än att det rörde sig om ett naturfenomen. De första som studerade fenomenet trodde att det kunde vara fråga om virvelvindar med het luft.

Men cirkelarna fick alltmer invecklade mönster. Dessa tycktes ha en intelligens bakom sig och kom att kallas piktogram.

Många trodde nu att piktogrammen var gjorda av människor som ville luras. Andra menade att det rörde sig om budskap till mänskligheten: varningar för en ekologisk katastrof från andra intelligenser i universum.

1991 påstod två äldre konstnärer att de hade gjort några av piktogrammen med hjälp av bräden och snören. Även efter detta avslöjande fortsatte de utveckla och vackra piktogrammen att dyka upp i engelska sädesfält.

Några personer har tagits på bar gärning, när de tillverkat piktogram i sädesfält.

En man, Colin Andrews, som länge gjort gällande att piktogrammen inte kan ges någon enkel, naturlig förklaring, lade under 2000 fram en teori att förklaringen till äkta piktogram var ett naturligt magnetiskt/elektriskt energifält.

En välkänd kriminalförfattare, Colin Wilson, hade förra året en stor artikel i den ansedda tidningen Daily Mail, där han gjorde gällande att utomjordingar låg bakom piktogrammen, som var budskap till mänskligheten.

Cirkelforskare har slagit fast, skriver Jenny Randles, att förutom de piktogram, som gjorts av människor, så existerar det verkligen ett oförklarat fenomen.

Även om några bluffmakare har tagits på bar gärning, så finns det också flera vittnen som säger sig ha sett när äkta piktogram har bildats – de har vanligen observerat en osynlig energi som tryckt ned säden.

Men fenomenet är inte nytt för vår tid. Enligt åtskilliga källor har mystiska cirklar rapporterats sedan flera hundra år tillbaka, även om dessa har haft enklare mönster än många av nutidens cirklar.

Jenny Randles egen uppfattning om piktogrammysteriet är att cirkelarna (framför allt de med mer invecklat mönster) till 90 procent är gjorda av människor, medan 10 procent (främst de med enklare mönster) är följder av någon atmosfärisk kraft.

Referentens egen spekulation: förklaringen ligger i psykiskakrafter, som finns runt omkring oss.

Folkvett

Tidskriften Folkvett är organ för "skeptiker"föreningen Vetenskap och Folkbildning, VoF.

I nr 1, 2001 tar man upp vad man beskriver som pseudovetenskap vid svenska högskolor.

I numrets ledare kan vi läsa följande:

"Vid en granskning av universitetet måste man beakta att den fria forskningen kräver att även osannolika teorier ska kunna få provas och ibland försöksvis hävdas, för att man ska kunna se om de har något att ge. Det är viktigt att vakt-hållningen mot dålig vetenskap inte urartar till försvar för något slags vetenskaplig ortodoxi, till en oförmåga att pröva nya idéer som ifrågasätter etablerade teorier. Om det är oklart om man har att göra med pseudovetenskap eller med nya spännande idéer som kan ha något att ge vetenskapen gäller det självfallet att 'hellre fria än fälla'."

Men VoF ser det som mycket angeläget att "rensa bort alla föreställningar som visat sig vara felaktiga" och som uppkommit som följd av pseudovetenskap.

Till pseudovetenskap vid svenska högskolor räknar VoF kreationism (tron på Bibelns skapelseberättelse) rasism, mental träning (bl a Lars-Eric Uneståhls verksamhet i Örebro, som kritiker inom VoF anser saknar vetenskaplig grund) astrologi, hälsokvacksalveri, slagrutor, linjer i landskapet, scientologi och TM (transcendental meditation) och parapsykologi. Allt detta förekommer hos enstaka akademiker i deras arbete.

Slagrutans utslag förklaras vara en följd av förväntningar hos den som håller i instrumentet. Och om doktor Bengt Sterns föredrag vid Kursverksamheten i Stockholm på 80-talet rörande sambandet mellan psyke och hälsa, såsom "förnekade känslor" som orsak till kroppslig sjukdom, säger skeptikerna att hans åsikter inte är vetenskapligt grundade.

Det är naturligtvis endast fördomar som ligger till grund för flera av skeptikernas uppfattningar.

Susanna Ehdin får en ordentlig skopa kritik av professor Dan Larhamar. Han har i stort sett bara hittat fel i hennes hälsoförkunnelse. Ändå har flera medicinare, bl a i Läkartidningen, uttalat sig positivt om hennes bok "Den självläkande människan".

Och när det gäller (det vita) sock-

ret har hon tveklöst rätt: det är en första klassens hälsöförstörare.

Professor Sverre Sjölander skriver i Folkvett om egna upplevelser av att vara utanför kroppen (nära döden) och han menar att sådana erfarenheter inte är verkliga utan beror på bl. a. syrebrist i hjärnan. Men nu är det så att i en rad fall berättar människor att de under ut ur kroppen-upplevelser gjort iakttagelser, som sedan bekräftats. Om man inte utesluter denna viktiga detalj i ut ur kroppen-upplevelser, framstår Sjölanders hypotes som felaktig.

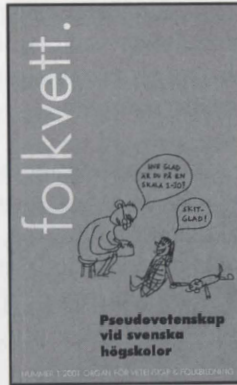
Lennart Lidfors tar upp VoF:s utmärkelse "årets förvillare" och skriver bl. a.:

"När priset instiftades, noterades det tillfälligt i media och föll sedan i pressarkivens dammiga glömska. I dag hamnar det på Internet och ligger kvar som ett livslångt straff, som exponeras vid varje sökning på personen."

Lidfors tycker att man numera allvarligt bör överväga den växande nät-effekten vid alla aktiviteter.

På notisavdelningen finns en artikel med rubriken "Jasmuheens bok skördar offer". Den börjar så här:

"Vi har tidigare i *Folkvett* (3-4/1999) berört Jasmuheens storsäljande bok *Leva på ljus* ('Living on Light'). I en artikel i *The Skeptic Magazine* skriver Rachel Carthy om fenomenet. Hittills har tre personer dött när de försökt genomgå den 21-dagarsfasta som Jasmuheen föreskriver (de första sju dagarna utan vare sig mat eller vätska, därefter 14 dagar med frukt-jos). År 1977 kollapsade en tyska på sin tolfte dag och skadade huvudet så illa att hon avled. En australiska dog 1998 av en hjärtattack orsakad av uttorkning. Paret som övervakade fastan dömdes för dråp (tidigare rapporterat i *Folkvett* 2/2000). Slutligen hittades Verity Linn död 1999 utanför sitt tält vid en skotsk sjö, bredvid sin dagbok och ett exemplar av *Leva på ljus*. Kroppen upptäcktes på den tolfte dagen, men den sista dagboksanteckningen är från dag sju. Dödsorsaken var uttorkning och hypotermi. Jasmuheen har kommenterat att Linn saknade tillräcklig 'andlig lämplighet'."

Som osagt var

Jag blir mer och mer lik Sven Ove Hansson.

Håkan Blomqvist

Utanför vetenskapens synfält kan jag inte se något annat än skrock.

Sven Ove Hansson

Jag har befälet (över UFO-rörelsen)!
Clas Svahn

Jag går i fars och farfars spiritualistiska spår – långt från den revolutionsromantik jag förr omhuldade.

Robert Carleson

Som en akademiker i marginalen anses jag galen av vissa ignoranter.
Erland Lagerroth

Jag gör en ansenlig prestation som får Hälsa-skutan att segla vidare med sin hälsolast i populär förpackning.
Per Frisk

Jag speakar engelska som vilken amerikanska som helst. Så Sven kan inte reda sig utan mig.
Åsa Freij

Jag är mycket mer kritisk än jag ibland förefaller vara.
Lennart Lidfors

Jag är en PB-flamma. Lyser med Paul Bruntons eld.
Anna Bornstein

Jag såg Gud i pupillen. Och blev en mystiker.
Kerstin Stina Carlsson

Gudskelov att inte kossorna börjar slåss för sina rättigheter!
Göran Persson

Min "mission impossible": att finna Loch Ness-odjuret.
Jan-Ove Sundberg

Här kommer den osynlige mannen med sitt bidrag till Sverige.
SM

Medveten andning

Vi står nu som människor vid en skiljeväg. Skall vi följa den materialistiska, själviska kraften som nu tycks regera i världen eller slå in på en annan väg, som leder mot ljuset?

Min erfarenhet har lärt mig att medveten andning leder till utveckling av den andlighet som vi har fötts med. Det första den lärde mig var att förlåta. Då blev jag fri från en börda, som jag hade burit på hela mitt liv, och fick krafter till annat. Sen gav den mig helande händer och lyfte mig sedan, så som jag känner det, upp till en ny dimension, där blicken blev klarare.

Jag ser nu hur viktig andningen är för oss människor och hur medveten andning

hos många skulle kunna bromsa de hårda och kalla krafternas framfart på jorden.

Visst har det börjat. Falun Gong, Tai Chi och Qigong sprider sig bland oss, men detta är bräckliga ting, som den världsliga makten har möjlighet att förbjuda.

Andningen är ju bara vår egen. Ingen kan hindra oss från att ta våra andetag, så som vi vill, korta och flämtande eller djupa och lugna, så att lungorna fylls och den andliga delen av vårt mänskliga väsen äntligen vaknar till liv.

Birgit Cars

Dumt och klokt

Vår inbjudan till läsarna att berätta om dumt och klokt under det egna sökandet har hörsammats av en person.

Det dummaste jag har gjort under mitt sökande, gör jag fortfarande, dvs jag gör inte alltid som jag vet att jag borde göra. Det gäller inte endast att läsa hyllmetrar av litteratur utan att *leva visdomen* också och följa sitt inre. Ibland lyckas jag! Ibland inte! Jag håller alltså fortfarande på att lära mig detta att handla!

Det bästa jag har gjort som sökare är att jag bläddrade i ett nummer av – jag tror, det var – *Svensk Damtidning* som min mamma fick av en grannfru någon gång i

mitten av 60-talet. I den tidningen fanns en liten annons om gratisex av en tidskrift som hette och fortfarande heter *Sökaren*. (Detta skriver jag *inte* för att detta brev är skrivet till just *Sökaren*.) Det var ju sökare jag var efter att ha provat de etablerade religionerna och filosofierna, men inte funnit "min väg". Jag blev prenumerant och på den vägen är det... Här fann jag äntligen människor som var lika "knasiga" som jag... *Sökaren* ledde mig vidare till t ex *Hur man vinner livets spel* som blev min "bibel" och alltid fanns i

min handväska bl a under de två år 1974-76 då jag bodde i Stockholm och en man, som nu skriver i *Sökaren*, och jag sprang på *Klubb Kamelen* i Gamla stan, på föredrag på andra ställen, gick till bokhandeln *Vattumannen* och åt vegetariskt på *Gröna Linjen*. Jag är ytterst tacksam för att *Sökaren* finns och för att den var och fortfarande är inkörsporten till så mycket livsvisdom. Tack!

Kristina Bryngel

Gåvor till stödfonden

Asta Frode, 50:-, Eric Kennhed, 250:-, Karin Ekhammar, 250:-, Emil Nordström, 50:-, Föreningen DUGA, 100:-, Gunnar Johansson, 250:-, Svea Ahlgren, 250:-, Inge Fahlstedt, 250:-, Gulli Bergvall, 250:-, Sven Rosén, 250:-, Bernt Pettersson, 50:-, Lilly M. Bengtsson, 150:-, Lizzie Schönblad, 150:-, H. Kehlman, 500:-, Tore Alsing, 50:-, Birger Andersson, 50:-, Wolfgang Schumacher, 50:-, A. Gunnarsson, 100:-, Inga B. Brundin, 250:-, Stig Westberg, 50:-, Margareta Lönnerberg, 50:-, Margareta Bird, 50:-, Ann-May Smeds, 100:-, Thomas Pers-

son, 100:-, Erik von Gruenewaldt, 150:-, Göran Forsberg, 250:-, Sven Nyberg, 50:-, Margareta Sjöström, 50:-, Bengt Rundblad, 50:-, Lars Skough, 150:-, Okänd, 50:-, Anders Brundell, 50:-, Håkan Widholm, 50:-, Maud Jernström, 50:-, Kenneth Borg, 50:-, Jens Tellefsen, 100:-, Enar Andersson, 500:-, Helvi Persson, 50:-, Berit Eller, 150:-, Karl Engkvist, 250:-, Kerstin Wadström, 250:-, Signe Ohlsson, 50:-, Ruth Kellerman, 50:-, Hans A. Söderqvist, 50:-, Hans Rundström, 100:-, P O Arvidsson, 400:-, Povel Randén, 100:-, Thomas Anderson, 50:-, Björn Eriks-

son, 350:-, Alf Forsén, 50:-, Ivan Pettersson, 30:-, Gunilla Wessén, 100:-, Okänd, 50:-, John Harry Sandström, 50:-, Per-Erik Andersson, 100:-, Crister Gust afsson, 50:-, Kerstin Ryheden, 100:-, Povel Randén, 100:-, Lars-Erik Mathiasson, 50:-, Elisabeth Lannge, 250:-, Jarl Edebäck, 50:-, Lennart Carlsson, 50:-, Vedavil, 25:-, Jan Wastesson, 50:-, Dolly Granqvist, 200:-, Eric Sjöberg, 100:-, Nils-Erik Fransson, 100:-, Roland Taxén, 50:-.

Hjärtligt tack för värdefull hjälp!

Red.

Det naturliga miraklet

Av *Dénis Lindbohm*

De som bara tror på materians värld och vägrar tro på en bortomvarande verklighet är egentligen otroligt ytliga och inskränkta. De tror till exempel att livet i alla dessa skiftande former har uppstått av en slump, trots att fysisk vetenskap jämte logik och matematik till hundra procent bevisar att processen måste ha varit förut planerad och styrd på ett intelligent vis.

För mer än fem miljarder år sedan började solsystemet förtätas ur kosmiskt stoft. Där samlades en ofantlig diskusformad skiva som roterade. Genom inverkan av gravitation förtätades dess centrala delar alltmera till dess att det inre trycket blev så enormt att nukleära processer kom igång, ställar eld tändes, Solen föddes.

Ute i den omgivande massan bildades klumpar som sög till sig alltmera stoft när de kretsade i sina banor kring Solen. En av dessa klumpar skulle bli Jorden. Den brann, när dess inre tyngd åstadkom hetta, och omgavs av en ofantlig gasmantel. Planeten svalnade långsamt under årmiljoner och inom gasmanteln började vatten kondenseras och föll som regn. Under årtusenden nådde det inte ner till den heta ytan, utan förgasades och steg som ånga. Gasmanteln tvättades. Den sjudande ångans rörelser åstadkom elektriska laddningar. Ofattbart titaniska åskväder rasade runt hela planeten och som en följd av dessa bildades aminosyror inom gasmanteln.

Slutligen sjönk ytans temperatur under vattnets kokpunkt så att vatten kunde bli kvar, sjudande hett. Regnet fortsatte, allt stridare. Det regnade i miljoner år och med regnet följde aminosyror ner till de sjöar och hav som bildades. Den enorma anhopningen av aminosyror kombinerades,

upplöstes och rekombinerades till peptidkedjor, men dessa molekyler utgör inte liv. De kan närmast liknas vid plaster. De unga haven vimlade av livlös plast. Vad som krävs är protein.

Aminosyrelänkar bildas spontant och slumpartat till långa kedjor: NH-CHR-CO-NH-CHR-CO och så vidare, men tecknet R utgör en variabel som innebär att det finns tjugo olika typer av aminosyror och till detta kommer att aminosyror finns av både höger- och vänstertyp. Med få undantag är det bara vänstertypen som duger som bas för liv.

NH₂-CHR-COOH är ett enkelt byggelement med tjugo variabler. Skulle dessakunna kombineras slumpartat till den rätta strukturen i en proteinmolekyl? En enda kombination är den rätta bland en biljonbiljonbiljonbiljoner; en etta med 48 nollor efter. Cambridgeprofessorn Fred Hoyle beräknade sannolikheten för det slumpartade bildandet av en proteinmolekyl till samma som att kasta tärning fem miljoner gånger och få en sexa varje gång. Sannolikheten för en slumpartad kombination uttrycks rent matematiskt som 10 multiplicerat med sig själv 243 gånger. Det är många gånger mer än universums hela ålder. Tiden räcker bara inte till.

Ett typiskt protein utgöres av 400 aminosyror, samtliga av vänstertypen. Sannolikheten att de skulle kombineras av rena slumpen är som att kasta krona och klave 400 gånger och få krona upp varenda gång. Matematiker har bedömt sannolikheten för detta till ett talvärde som uttryckes med en etta följd av mer än etthundra nollor. Det är ett tal som är större än antalet atomer i det kända universum. Att tro på slumpen är ju rena vidskeplisen.

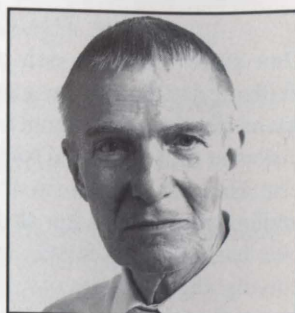
Håll nu i åtanke att det skall vara enbart vänstertypen och att det finns 20 olika sorter, som måste kombineras i exakt rätt följd. En liknelse är denna:

Tänk dig att det finns en massa brickor som är svarta på ena sidan och vita på den motsatta. På varje bricka finns en bokstav. För att slumpen skulle kombinera dem får vi tänka oss att en massa personer i totalt mörker började lägga brickor i rader med 400 i varje. För att ordningen skulle kunna bli den enda rätta måste vit sida vara upp på varje bricka och bokstäverna skall bilda en läsbar mening. Om det förekommer en enda svart bricka eller om en enda bokstav hamnar fel är raden oanvändbar. Och det är bara somliga av de 20 olika sorternas aminosyror som duger.

Det är totalt osannolikt att rena slumpen skulle få fram en enda rad med 400 vita brickor på vilka bokstäverna bildade en läsbar mening. Vi kan bortse från slumpen. Även om oräknliga biljoner aminosyror drev omkring i de ljuma urhaven skulle de omöjligt kunna bilda en sådan kedja. Kanske skulle några råka kombineras slumpartat, men inte 400 i rätt ordning.

Men om vi tänker oss att det ändå råkat ske? Jovisst, men det räcker ju inte med en enda proteinmolekyl. Den är inte för evigt, den upplöses igen, och det måste bildas miljoner sådana på samma ställe för att bli byggmaterial för en levande cell.

En cell utgöres inte av enbart protein, utan även av kolhydrater, även de med invecklad molekyllär struktur. Dessutom fettämnen, polyfosfater, nukleinsyror och ännu mer än så. Det är alltså många olika byggstenar för bildandet av en cell, alla i rätt ordningsföljd. Och en cell är ju inte bara en klump olika sorters molekyler. Cellen är en komplicerad konstruktion. Det

Artikelförfattaren

är en osannolikhet bortom all rimlighet att slumpen skulle åstadkomma något sådant. Ändå finns det materialister som tror att om man håller de olika molekylerna i en flaska och skakar denna så blir där levande celler. Det är inte fråga om logiskt vetande, utan rena vidskeplisen. Sådant händer bara inte.

De första cellbildningarna inträffade för cirka 4.000 miljoner år sedan. Det var alltså en i högsta grad osannolik process. Där fanns de, men om det stannat vid detta skulle de snart ha upplösts. De måste få förmågan till förnyelse genom att dela sig. Detta kunde bara ske genom att det skapades självkopierande RNA-molekyler i dem. RNA, ribonucleinsyra, utgöres av en stor mängd olika atomer grupperade kring en ryggrad av kolatomer. En komplex molekyl med någonting som faktiskt kan uppfattas som minnesförmåga.

RNA åstadkom celldelning. Därigenom kunde cellerna föröka sig, men detta innebar ju bara att det uppstod en gröt av likadana celler. För att komplicerade livsformer skall kunna bildas måste celler förändras med olika uppgifter och sammanfogas. För att någonting sådant skall kunna ske måste processen styras ytterst detaljerat. Detta möjliggjordes genom uppkomsten av deoxyribonucleinsyra; DNA-molekylen. Den är ännu mer komplicerad än de processer som ledde till bildandet av celler.

DNA är formad som en spiraltrappa vars kanter utgöres av fosfater och socker, medan stegpinnarna utgöres av guanin, tymin, cytosin och adenin. Dessa molekyler kombineras parvis; adenin mot tymin och guanin mot cytosin. Vidare måste ordningsföljden av stegpinnarna vara exakt för att åstadkomma styrning och dels få celler att förändras, dels placera dem rätt inom en livsform.

Det vore löjväckande att tro att en så säregen arvmolekyl skulle råka klicka ihop alldeles av sig själv. Den innehåller otroligt exakt och detaljerad information som styr cellernas delning, förändring och sammanfogande och åstadkommer livsformernas mångfald. Om DNA kombinerades rent slumpartat skulle detta resultera i de hemskaste vrångbilder. Inga funktionsdugliga livsformer skulle kunna bildas. Det skulle bli livsodugliga monster.

Allt detta berättade jag i slutet av 1970-talet för en vän som är övertygad materia-

list. Han skrattade och sa: "Jaha och vadå? Livet har ju uppstått av rena slumpen ändå. Vad skulle det annars vara? Tror du på Gud? Att en långskäggig gubbe gick omkring och pillade ihop molekyler? Skärp dig!"

Gudar ser inte ut så där. De ser inte ut på något sätt alls. De är som sol och vind

och bloddoft, utan form. De är vare sig materia eller energi. De är makt och vilja, de är kunskap och en intelligens av en sort vi inte kan fatta medan vi är kroppsbundna. Det är de, inte slumpen, som skapat livsformerna på denna planet – och andra. Men livet, liksom gudarna, fanns före formerna.

Dénis Lindbohms resonemang tror jag är riktigt i princip – även om jag inte talar om "gudar" i detta sammanhang, utan om att universum av allt att döma är planerat. Men jag vet inte hur korrekta alla Dénis Lindbohms naturvetenskapliga uppgifter är.

I Borås Tidning har det nyligen varit en liten debatt om darwinismen. En teol. kand. Vesa Annala argumenterade 8 december mot Darwins lära.

Annala hänvisar bland annat till biokemisten Michael Behe, som för fyra år sedan gav ut en bok med titeln *Darwin's Back Box*. Behe skriver att det i litteraturen saknas vetenskapliga belägg för att komplexa biokemiska system uppkommit i enlighet med darwinismen. Allt som finns är *påståenden* att en sådan utveckling har ägt rum.

Annala skriver, utifrån Behe, att ögat är ett organ som utgör ett oreducerbart komplext system vilket består av flera nödvändiga delar – om man till exempel tar bort linsen, så faller hela systemet samman. Och själva seendet är en mycket komplicerad biokemisk process, som inte har kunnat förklaras genom naturalistiska processer.

Annala tar ytterligare ett exempel från Behe: blodets koaguleringsförmåga. "Utan denna förmåga skulle vi blöda till döds så snart vi skär oss. När vi får ett blödande sår, sätts denna i högsta grad komplicerade process igång. Men samtidigt finns i blodet ett anti-koaguleringsystem som håller kontroll över blodets läkande process. Om inte anti-koaguleringsförmågan fanns skulle vi i stället för att dö i blödningsdö av blodproppar. Båda dessa system måste existera parallellt från början."

Resonemang som ovanstående torde för ett oförvillat sinne klart visa

att universum är i detalj intelligent planerat

Stefan Nordström, som 1985 var docent i medicinsk genetik, ger i sin bok *Livet – en gåta* (EFS-förlaget 1985) en populärvetenskaplig framställning av vad vi vet om materiens minsta delar, om grundförutsättningarna för liv, om genetiken, om livets centrum cellen och om livsformernas anpassningar till omgivningen, och han polerniserar mot evolutionslärans slumpfilosofi och mekanistiska syn på universums uppkomst.

Nordström menar att om någon påstår att allt liv har vuxit fram genom tillfälligheternas spel och att allt i sista hand bara är en oavbruten kedja av ytterst komplicerade kemiska processer, då är det inte längre frågan om naturvetenskap, utan om uttryck för en materialistisk mekanistisk livsåskådning. Om biologer är främmande för att tro på en skapare, så beror detta, menar Stefan Nordström, inte i första hand på att de är biologer, utan på att en evolutionistisk slumpfilosofi är en allmänt utbredd livsåskådningsmodell.

Enligt Nordströms mening är livet så oerhört invecklat och så ändamålsenligt ordnat att det inte kan förklaras som bara ett resultat av slumpvisa förändringar i arvsanlagen (mutationer) samt naturligt urval i kampen för tillvaron. Livet framstår som en gåta, men gudstron finns där, enligt Nordström, som ett alternativ till slumpfilosofin.

Nordström stöder sin mening bland annat på ett citat från den betydande astronomen Fred Hoyle, som sagt att "de biokemiska ämnena med sin förbluffande ordning måste vara ett verk av någon intelligens".

SM

Den farlige Galilei

Galileis dotter. Författare: Dava Sobel. Översättning: Margareta Eklöf. Förlag: Wahlström & Widstrand.

Dava Sobel har skrivit en mycket behaglig bok om Galileo Galilei (1564–1642). Författaren utgår från de bevarade brev som hans dotter skrev till sin far från det kloster där hon var nunna. Tyvärr finns inte faderns brev kvar. De brändes med stor sannolikhet efter dotterns död. Fadern var ju enligt den katolska kyrkan en farlig person som spred villolärar, det vill säga vetenskapliga rön som ansågs strida mot Bibelns ord.

Vi får genom breven veta mycket om de besvärligheter Galilei var utsatt för och den oro som dottern hela tiden kände. Fadern fick ju husarrest och hans kommunikation med omvärlden bestod delvis av brev och dottern fick aldrig tillåtelse att lämna klostret för att besöka sin far.

Galilei började sin bana som lärare för medicinstuderande vid universitetet i Pisa. Han undervisade dem i astrologi, eftersom det var nödvändigt för dem att kunna ställa horoskop för patienterna. Kunde man förutsäga en människas levnadsbana, så var det lättare att bestämma sjukdomsbilden och därmed att föreskriva rätt behandling. Det var också oerhört viktigt att veta den rätta tidpunkten då olika medikamenter skulle tillagas. Under Galileis tid utvidgades astrologins beräkningar att inte bara innefatta planeternas rörelser utan även övriga himlakroppar. Han stude-

rade med stort intresse kometer, vilka ansågs vara extra olycksbådande.

Galilei utnämndes 1610 till förste matematiker och filosof vid storhertigen Cosimo de Medicis hov i Toscana. Vad furstarna behövde var en person som kunde tyda himlakropparnas gång över himlapällen. Det var viktigt ur många hänseenden, bl.a. för att finna rätta tidpunkten då viktiga beslut borde fattas. På den här tiden härjade också pesten och Italien förödades vid ett flertal tillfällen. En matematiker borde också kunna räkna ut när farsoter och andra olyckor hotade.

När Galilei 1609 förbättrade teleskopet fick han möjligheter att se bergen på månen, planeten Venus fasar och Jupiters månar. Som astrolog gjorde han en rad upptäckter och uträkningar som lägger grunden till den vetenskapliga astronomin.

Kyrkans folk hyste tydligen inte något aggt mot astrologer, men när de började uppträda som astronomer blev de farliga eftersom de undergrävde kristendomens auktoritet. Bibeln tolkades så att alla himlakroppar rörde sig runt jorden i olika sfärer medan jorden stod stilla. Galilei med flera tyckte det var enklare att beskriva rörelserna så att jorden vred sig runt sin axel, än att solen dök ner i väster och sedan skyndade sig runt jorden för att hinna med att i tid dyka upp i öster. Dessutom var Galilei nog inte så religiös, även om han sade sig vara bekännande. Han undrade nämligen hur man kunde tro på odödlighet och evigt liv, när man en gång hade fötts. Ett evigt liv bör väl gälla såväl framtiden som förfluten tid.

1633 rannsakades Galilei för kätteri vid inkvisitionsämbetets domstol i Rom. Hans banbrytande bok "Dialog" om de båda främsta världssystemen, det ptolemaiska och det kopernikanska, förbjöds. Galilei försvarede sig med att han inte trodde

på Kopernikus, utan bara ställde upp dennes antaganden för diskussionens skull. Prelaterna var inte så dumma att de gick på en sådan fint. Dessutom behövdes inga hypoteser, eftersom Den Heliga Skrift inte kunde innehålla något fel utan enbart den absoluta och okränkbara sanningen. Galilei dömdes till husarrest för resten av sitt liv.

Historien tog inte slut med Galileis död. 1992 gick påven Johannes Paulus II ut och påpekade att "begripligheten, omvitnad av vetenskapens och teknologins förunderliga landvinningar, till sist leder oss till den allt överskridande och ursprungliga tanke som finns präglad i allting". Uttalandet är föranlett av katolska kyrkans Galilei-kommision som tillsattes 1979. Numera säger man alltså inte att Galilei hade fel utan påven kommer med ett kryptiskt uttalande att Guds tanke återspeglas även i den moderna astronomin, liksom Guds tanke finns i Bibeln. Båda parter har rätt, även om vi oförnuftiga människor inte förstår det.

Rolf Ejvegård

Språkets besynnerligheter

Varför säger vi så? Författare: Jan-Öjvind Swahn. Förlag: Prisma.

"Talar man om trollen, så står de i farstun" är ett talesätt som de flesta känner till och förmodligen även upplevt. Förebilden är det tyska "Wenn man den Wolf nennt, kommt er gerennt", d.v.s. "När man talar om vargen, så kommer han jagandes". Detta hänger samman med den gamla

föreställningen att man inte skulle nämna farliga företeelser vid namn, ty de kunde höra det, bli arga, komma farande och ställa till alla möjliga besvär. Därför ersatte man beteckningen eller namnet på någon med en ny glosa, så att den fruktade varelsen inte skulle dyka upp. Det svenska "ulv" (jämför med tyskans "Wolf", engelskans "wolf" och namnet Ulf – alltså gammalstavning) blev därför "vargr" (det sista r-et tappades senare), som egentligen avsåg "rövare".

Småningom blev trollen inte så farliga i Sverige, så de kunde nämnas vid namn och i dag tror vi inte ens att de existerar, så vi kan skämtsamt kalla medmänniskor för troll. "Hon är en riktig trollunge" är ett av flera exempel.

Den som förklarar sådana här uttryck är den från radio, TV och många böcker bekanta Jan-Öjvind Swahn. Hans bok *Varför säger vi så?* är nöjsam att läsa och innehåller 87 små essäer. Jag skall ta ett par smakprov till.

Maran var ett farligt väsen. Maran hade till ovana att flyga på folk bakifrån, sätta sig på axlarna och rida. Detta blev en skräckupplevelse. Man kände trycket över bröstet när hon tryckte till med hämlarna. Hon drog en i håret och viskade per-versa saker i ens öron. Enligt Jan-Öjvind så är maran det folktroväsen som levt kvar längst i folkmedvetandet. Han berättar att han på 1940-talet intervjuat personer som absolut trodde på maran och till och med sett henne.

Maran är fortfarande aktiv. Vi har alla blivit utsatta för mardrömmar. Den som inte vaknat upp någon gång, mer eller mindre kallsvettig, och i drömmen upplevt någon katastrof, måste ha en fruktansvärt stark självbevarelsedrift och förträgningsförmåga. Frågan är om en sådan person över huvud taget

kommer ihåg någon dröm. Här har vi nog också förklaringen till maran, troll och många andra varelser som förr i tiden befolkade skogar och berg. De skapades då, liksom i dag, av människans inre, själslivet, fantasin eller vad man vill kalla det. Upplevelserna har funnits, men de har inte haft den bakgrund som fysiker efterfrågar. Det finns inga instrument som kan registrera en mara.

Mitt sista exempel tar jag från en egen upplevelse. Jag hade fått ryggskott och låg hemma bunden till sängen, platt som en pannkaka. Mina söner, som inte var så gamla på den tiden, undrade bekymmersamt vem det varit som skjutit mig. Frågan är ju berättigad. Ett skott i ryggen är ett skott i ryggen. Jan-Öjvind ger svaret.

Förr trodde man att sjukdom och andra kroppsliga besvär kom sig av att en straffande gud eller någon illavarslande figur skjutit en pil infekterad med något ont. En träff i ryggen ger upphov till stort lidande. Här ser vi språkets makt över tanken. Hade mor sagt att far led av lumbago hade sönerna nog sett mer förundrade ut än bekymrade.

Rolf Ejvegård

Livet efter döden

I Sökaren 6/2000 anmälde jag Kerstin Histrups bok *Att dö hemma*, som skildrade hennes makes sjukdom, död och tiden därefter. Gunhild Ritter har skrivit en bok på liknande tema, *Vägen till kristallslottet*. Den är tjockare än Kerstins, har 128 sidor och är utgiven 2000 på

Vida Vinge förlag (Ekhamra Mörkö, 153 93 Hölö).

Gunhild har arbetat inom antroposofiska verksamheter som bl.a. lärare i eurytmi. Boken har ett vackert omslag i antroposofisk målarstil.

Gunhild och Erland hade båda kraschade äktenskap bakom sig när de träffades. De bodde grannar, hon bad honom om hjälp med bilen en gång, och efter en tid flyttade de ihop. De var mycket olika och berikade varandra. De fick några år tillsammans. Så blev Erland sjuk, kom på sjukhus. Gunhild säger inte hur lång hans sjukdomstid var, men han tynade bort och dog efter flera veckor.

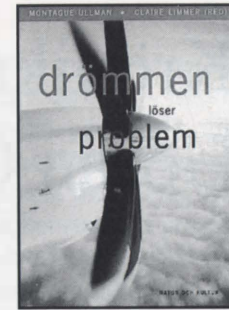
Gunhild skriver om sjukdomstiden och döden, varvat med glimtar från deras liv. Begravningen blev en "fest till Erland" i stället för den femtioårsfest som aldrig blev. "Upprymda och glada lämnar alla så småningom bygdegården och ryktet om denna lite ovanliga, men roliga och glada begravningsfest sprids i trakten. Ännu länge efteråt talas det om Erlands stora fest."

Sedan kommer vardagen, ensamheten och saknaden. Gunhild skriver brev till Erland, förmimmer ibland hans närvaro. Hon lever ett till stor del grått, glädjefullt liv i saknaden. Hon livas upp när hon förmimmer en kontakt med Erland. På tredje året kan hon åter uppleva värmen, färgerna och glädjen.

"Kristallslottet" är Gunhilds bild av Erlands liv efter döden, med en utveckling och efterhand ett nytt jordiskt liv. Hon beskriver det sagoaktigt och ljusskimrande.

Jag tror en bok som Gunhilds kan vara till hjälp och tröst för andra i sorg och saknad. Inte vet jag om det finns något Kristallslott som Gunhild beskriver. I varje fall skadar det inte alls att tro.

Nils-Olof Jacobson

Drömbok

Drömmen löser problem. Författare: Montague Ullman och Claire Limmer (red.) Översättning: Sylven och Mikael Katz samt Margareta Wentz Edgardh. Förlag: Natur och Kultur.

Denna bok som först kom på svenska 1989, och två år tidigare på engelska, är nu mycket omarbetad. Bland annat har kapitel tagits bort och tre helt nya lagts till. Genom förändringarna har boken blivit dagsaktuell och förbättrats avsevärt. Elva författare representerande yrkesområden som teologi, informationsvetenskap, statsvetenskap, psykiatri och psykologi medverkar. Ullman är en av världens främsta auktoriteter (om inte den främsta) inom drömforskning. I Sverige är han mest känd för de många drömgrupper han har startat här med början redan 1974. Jag var själv med på ett hörn när jag jobbade på skoldirektionen i Stockholm och fick i gång två drömgrupper. Jag har även översatt en av hans drömböcker till svenska.

Drömmen löser problem är på visst sätt banbrytande. Ullman inte bara sammanfattar hur arbetet med drömgrupper genomförs utan han går också in på drömanalysens dubbla betydelse. En människa kan ha själsliga besvär rent personligt. En väg att komma förbi hennes försvarsmekanismer är att använda sig av hennes drömmar. Boken visar i metaforiska bilder och händelseförlopp de besvärligheter en människa befinner sig i. Problemen är dock inte bara rent personliga utan de har också nästan alltid med förhål-

landen till andra människor att göra. Dessa relationer sprider i många fall ut sig åt många håll och plötsligt inser man att hela samhällsmiljön, i vilken hon befinner sig, har avgörande betydelse för hennes välbefinnande.

Samhällsmaskineriets nedbrytande roll på medborgarna (en av författarna tar upp det nazistiska samhället som exempel) är ingen nyupptäckt i sig. Det räcker med att peka på djuppsykologen Erich Fromm och hans analys med utgångspunkt i den vetenskapsteoretiska inriktning som gått under beteckningen kritisk teori eller frankfurterskolan. Nej, det nya är hur Ullman och hans meningsfränder visar på drömforskningens möjligheter att komma till problemens kärna. I och med detta blir drömforskningen inte en angelägenhet för enbart beteendevetare utan även för samhällsvetare i stort, exempelvis antropologer, etnologer, sociologer och statsvetare.

Denna bok är skriven för såväl lekmän som professionella och är verkligen värd att läsas av alla som engagerar sig i människans trivsel och hälsotillstånd.

Rolf Ejvegård

Sven Magnusson:
Stora tankar i vår tid
Perspektiv på New Age

"På 138 sidor har (Sven Magnusson) fått med det mesta om New Age: dess rötter, historia, viktigaste inspiratörer, kärntankar, metoder och förhållande till vetenskap och kristendom." Anders Haag i Svenska Dagbladet.

Boken kan beställas från förlaget genom insättning av 175 kr (inkluderar porto) på postgiro 780 83–3, Wrå förlag.

Krönika Göran Grip

Det var Mycket Bättre Förr. Det var ungefär när jag kom in i nära döden-branschen 1985 genom att översätta *Vi upplevde döden* av Michael Sabom till svenska som guldåldern i nära döden-branschen började. Under de följande åren utkom den ena amerikanska boken efter den andra, skrivna av unga, entusiastiska, nyfikna forskare. Mitt förlag skickade dem till mig och frågade om de var bra, jag svarade "ja, ge ut!", jag över-satte, massor av människor läste, massmedia hittade ett nytt ämne att ägna sin flyktiga uppmärksamhet åt och Natur och Kultur täljde guld med täljkniv (nästan). Kenneth Ring, Raymond Moody och andra berättade nya, spännande ting om nära döden-upplevelsen, sakligt, ibland häpnadsväckande, stundom svårt att tro på. Skeptikerna, de som var ute efter att bevisa att nära döden-upplevelsen var "ingenting annat än _____", klagade på att de inte fick lika bra press som NDU-forskarna. Allt var frid och fröjd.

Så småningom inträdde den stora tystnaden. Hade allt sagts om nära döden-upplevelsen? Var den – precis som man trodde om fysiken i början av 1900-talet – färdigutforskad?

Men sen smög sig Gud, eller åtminstone vissa av hans förespråkare, in i bilden. I denna summariska historik kan jag bara nämna ett par stycken.

Light & Death av Michael Sabom, 1998, innehåller de första nyheterna om och den skarpaste analysen av NDU:n på många år, men det har jag inte utrymme att beröra här. I förbigående kallade han Moody för "häxdoktor", och i ett av kapitlen anklagade han Kenneth Ring för att ha försökt starta en (hädisk) New Age-religion. Hans slutsatser om NDU:n, fundamentalistiskt stödda på bibelcitat, är att det bara är den begränsade grupp NDU:are som har den Enda Rätta Tron (den konservativt presbyterianska) som verkligen möter "Guds heliga änglar". Alla övriga, däremot, möter "Satan och hans demoner". Dessa icke-troende får visserligen samma kärleksfulla upplevelse som de Rätt-troende (och deras personliga utveckling blir

lika positiv som dessas), men det är Satan som missleder dem att tro att de är på rätt väg. På så sätt lurar han dem att hålla fast vid sin Felaktiga Tro, vilket gör att de hamnar i Helvetet när de dör.

Året därpå kom Raymond Moodys bok *The Last Laugh*. Moody är privat en stor humorist och i den här boken gick han med humorn som vapen till ursinnigt angrepp mot "funda-Christians", parapsykologer, skeptiker och andra mörkermän.

I somras kom Kenneth Rings artikel "Religious Wars in the NDE Movement" i *Journal of Near-Death Studies*. Jag känner Ken som en älskvärd och varm person. Men i den här artikeln har han blivit en gnällig gubbe (ursäkta att jag säger det, Ken!) som rackar ner på flera av sina nära döden-kolleger, ger dem råspår, avfärdar dem med lillfingret och i största allmänhet tycker att det var Mycket Bättre Förr.

I sin kritik av *Light & Death* beskyl-ler han Sabom för att lida av paranoia och prata strunt och säger att Sabom har fel när han påstår att han (Ken) hade bibliskt hel-skägg i november 1977, när han och Sabom tillsammans med Moody och andra grundade sin forskningsorganisation. Han har till och med ett foto som bevisar detta.

För övrigt kom han till detta möte i *bil* och inte med *flyg* som Sabom påstår. I sitt svar i samma nummer av *Journal...* säger Sabom att *han* har ett foto som bevisar att Ken *hade* helskägg vid sagda tillfälle. Sen går han punkt för punkt igenom Kens beskyllningar. Med kristlig kärleksfullhet och iskallt knivskarp logik strimlar han sönder samtliga Kens argument, även dem som Ken har belägg för. När krutröken har skingrats, ligger Ken i ena ringhörnan som en hög sallad, och i andra står Sabom som vinnare med Bibeln i ena handen och den blodiga rakkniven i den andra och med ett fundamentalistiskt, artigt småleende på läpparna. Som läsare får man en känsla av att den enda fråga som Sabom inte besvarat entydigt till sin egen fördel, är huruvida Ken hade eller inte hade bibliskt helskägg i november 1977.

Ur Infotekets nyhetsbrev:

Vill du bli 100 år får du följande råd av den amerikanske näringsfysiologen Roy Walford:

- Motionera regelbundet, men inte på elit-nivå.
- Intag högst 1800 kalorier per dygn.
- Se till att fetthalten i den mat du äter inte överstiger 8 %.

Men det genetiska arvet kommer vi ju inte i fråan.

Afrodite nr 14, 2000

Gott om tid!! Primitiva kulturer förfogar över gott om tid för "fritidsaktiviteter" visar antropologen Marshall Sahlins i en artikel om det ursprungliga välfärdssamhället. Mycket litet tid ägnas åt att skaffa föda och andra livsfröfnödenheter.

Annelie Heikkilä

Ånglamark har fått en egen webbplats, där man kan läsa om miljö, hälsa och etik. www.anglamark.com

Veganerna av Magnus Linton beskrivs av Per Bauhn, docent i praktisk filosofi, som en läsvärd bok med känsla för balans och saklighet och en av de bättre böckerna om djurs utsatthet och lidande.

SDS 00 09 02

C:a 5,5 % av åkerarealen i Sverige odlas ekologiskt. Efterfrågan ökar på ekologiska produkter.

Mersmak 1/2001

Framtiden i våra händer är en rörelse för rättvis fördelning av världens resurser och en solidarisk livsstil. Framtiden i Våra Händer, Solidaritetsrörelsens hus, Tegelviksgatan 40, 116 41 Stockholm.

Bättre inomhusluft! Gröna växter renar luften och minskar statisk elektricitet från el-apparater.

Avisen 2-12

Miljöfonder på börsen har ofta en låg risk och de flesta klarar sig bra i jämförelse med andra likvärdiga fonder och index. Fondens framgång beror mest på de enskilda fondförvaltarens förmåga att investera vid rätt tillfälle.

SDS 00 12 10

You must be the change you want to see.

Mahatma Gandhi

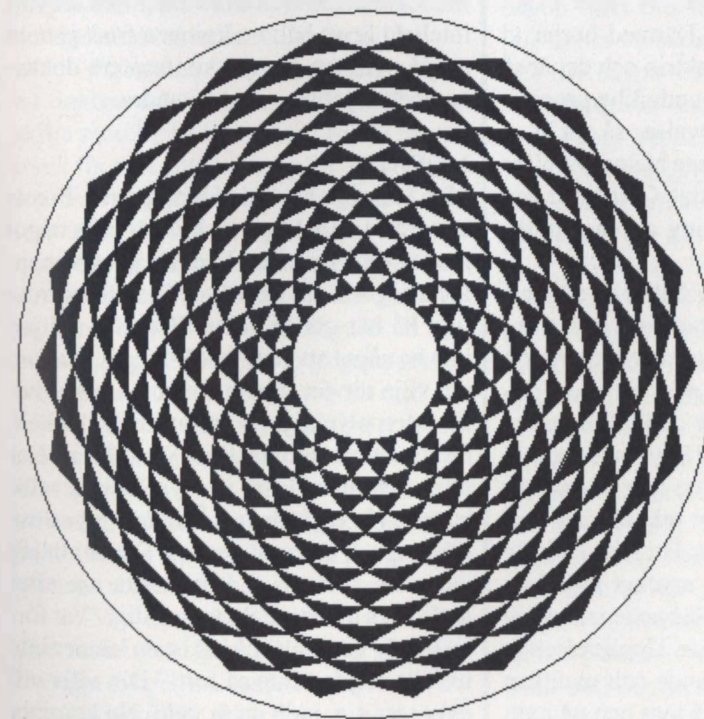
Adress:

Infoteket, Erik Dahlbergsgatan 3 B, 22220 Lund.

Nytt från nätet

Till Sökaren nr 6/1999 skrev jag en sida med tips om webbsajter av intresse för Sökarens läsare. Tiden går allt fortare, och Internet växer med många tusen nya sajter varje dag. Här är några som jag tycker är värda att se närmare på:

www.cropcircleconnector.com skrev jag om i den förra artikeln. Den är nu uppdaterad med 124 nya engelska sädesfältsfigurer från år 2000, och 60 från andra länder. Det är stor variation på figureerna, en del enkla och primitiva som "vem som helst" skulle kunna åstadkomma på några timmar. Där finns också några dusin cirklar med vackra och oerhört komplicerade, mandala-liknande figurer som förefaller alldeles omöjliga att göra under några nattliga timmar, inte minst med tanke på cirkelnas storlek – upp mot 70 meter i diameter. Men ännu har ingen kunnat dokumentera själva tillblivelsen av en sådan figur. Det finns dock foton av egendomliga ljusfenomen från platsen, och forskare i USA har funnit biologiska anomalier i själva säden från cirklar. Något intressant verkar vara på gång ... och liksom vad gäller andra möjliga paranormala fenomen så finns det något retfullt undflyende över sädesfältscirkarna.

En cirkel med detta komplicerade mönster upptäcktes 13 augusti 2000 vid Woodborough Hills i Wilshire, England. Storleken anges inte, men den förefaller vara åtminstone 40 meter i diameter.

En holländare vid namn Zef Damen har rekonstruerat hur man skapar ett sådant mönster. Det verkar vara ett mödosamt arbete med passare och linjal, som skulle ta mig någon timme att få färdigt på ritbordet. Att sedan göra det nattetid ute på åkern är knappast enklare. Det geometriska mönstret passar närmast exakt in på flygfotot av cirkeln.

www.wingmakers.com beskriver vad som påstås vara en grotta någonstans i USA med budskap från "tidsresenärer". De består av målningar, musik, dikter och filosofiska texter, tillsammans med påstådda intervjuer med den forskare som upptäckte alltsammans. Inte vet jag om det hela, som elaka tungor säger, "bara" är ett konstnärligt projekt, eller om det finns någon annan verklighet bakom. Vackert och suggestivt är det, och den långa texten *Philosophy* står för mig på en hög esoterisk nivå.

www.damanhur.org är i varje fall verkligt. Det är ett samhälle i Italien av liknande typ som Findhorn i Skottland, alltså byggt på en viss andlig inspiration. *Federation of Damanhur* ligger utanför Turin, och grundades redan 1977. Nu bor där omkring 800 personer. De arbetar mycket med konstnärlig verksamhet och åstadkommer mängder av vackra saker, från arkitekturen i deras underjordiska *Temple of Mankind* till musik och konstantverk. De ägnar sig också åt sociala projekt, affärer, meditation, undervisning och musik. Mer hemligt är avancerad forskning kring tidsresor, som några av dem påstår sig ha genomfört i verkligheten.

Liv efter döden?

Vill du vara med i ett forskningsprojekt om eventuellt liv efter döden? Då kan du bestämma dig för en fras eller mening som du efter din ankomst till nästa värld försöker förmedla till något medium här på jorden. Du håller den hemlig, skriver inte ner den någonstans, har den bara i ditt medvetande. Den bör vara meningsfull för dig så att du minns den efter din död, om du då kan minnas någonting alls. Denna fras är nyckeln till ett kodord som är offentligt. Frasen krypteras med avancerad teknik och registreras i en dator hos universitet i Tuscon, Arizona, USA. Medan du fortfarande lever kan dina vänner, medier och andra försöka knäcka din kod genom att gissa eller "telepatiskt hämta" din hemliga fras. För att göra det måste de antingen ha otrolig tur eller äga en superdator, eller så har du valt en alltför lättgissad fras. Om ingen lyckas under din livstid men däremot efter din död, så kan det vara ett indicium på att meddelandet då verkligen kommer från dig. Ju fler som deltar i detta projekt, desto större blir dess värde.

Kodordet kan alltså jämföras med de kombinationslås som användes i liknande experiment från 1960-talet och framåt. Den hemliga frasen eller meningen är den kombination som öppnar låset. Såvitt jag vet lyckades inget medium då eller senare öppna de efterlämnade låsen.

Projektet startades av författaren Susy Smith, som är i 90-årsåldern. Websidan har rubriken *Afterlife Codes: the Susy Smith Project – Our goal is proof of life after death*. Den som vill vara med går till www.afterlifecodes.com, där man får besvara ett frågeformulär och sedan kan registrera sin hemlighet.

Jag var entusiastiskt på väg att registrera mig, men det var inte så lätt att komma på en hemlig fras som är så pass känslomässigt laddad att jag kan räkna med att ha den kvar i minnet om jag skulle leva här på planeten ett par tre decennier till, innan det är dags att avgå till nästa värld och därifrån försöka förmedla frasen till någon intresserad. Det tål att fundera på...

Nils-Olof Jacobson

Kerstin Stina Carlsson:

Från mystik till religion

”En av de mest grundläggande mänskliga erfarenheterna, som är genuint universell och som förenar ... eller rättare sagt kunde förena ... hela mänskligheten, är erfarenheten av transcendens i den vidaste bemärkelsen av detta ord.”¹⁾ *Vaclav Havel*

Ovanstående citat från Vaclav Havel tror jag innehåller en mycket viktig ”sanning”, och förhoppningsvis blir allt fler människor medvetna om vilken förenande kraft mystiken eller, annorlunda uttryckt, den transcendenta erfarenheten skulle kunna utgöra. Därför tycker jag det är förvånande och även beklagligt, att vår kristna kyrka i stort sett tar avstånd från, förnekar eller kanske helt enkelt tappat bort sin mystiska kärna. Jag tror också att det är på grund av denna förlorade kärna, som intresset för kyrkliga angelägenheter är så svalt i vår tid. De andligt ”hungriga” blir inte ”mätta” på det som kyrkan erbjuder, utan söker sin ”föda” på annat håll.

I artikeln ”Den mystiska erfarenheten” i Sökaren nr 3, 2000 refererades bland annat några av David Steindl-Rasts²⁾ synpunkter på mystik, och som källa hade jag en essä av honom kallad ”Thoughts on Mysticism as Frontier of Consciousness revolution”. Samma essä innehåller många fler värdefulla infallsvinklar på begreppet mystik och däribland vad det är som sker, när levande och kraftfull mystik så småningom förvandlas till förstelnad och kraftlös religion, och som rubriken visar handlar denna artikel i huvudsak om detta skedande.

Steindl-Rast anser att det obestridda är så att mystik är religionernas hjärta och att hjärtat i varje religion är hjärtats religion. Hjärtats religion lär man känna genom erfarenhet.

Men vad är det då som gör att den förvandlas till det vi ser idag? Svaret är att det blir på det sättet, därför att våra sinnen

oundvikligen förvandlar vår mystiska erfarenhet till doktrin, etik och ritual.

DOKTRIN

Det som först händer är att våra intellekt slår ner på upplevelsen och börjar tolka den. Det kan vi inte göra något åt. När vi försöker komma ihåg vår mystiska erfarenhet, som vi hade för en kort tid sedan, börjar vi redan då tolka den. Vi säger något om den till oss själva. Därmed börjar vi formulera en religiös doktrin och det är så det börjar. Detta är en oundviklig process. Närhelst vi har en upplevelse, så gör vi en tolkning av den. Vikan inte hjälpa det. Våra sinnen arbetar på det sättet. Och det är vad en doktrin är, en tolkning av en religiös upplevelse.

Varje religion innehåller ett element av doktrin. Doktrinen kan vara enbart rudimentär, men den kan också vara mycket genomarbetad. Till och med vår egen privata religion innehåller oundvikligen en doktrin. Om vi arbetat länge med den, är den mer genomtänkt. I en ung religion är den enklare. Men om en religion har funnits i millennier, kan man lätt föreställa sig att den varit utsatt för mycket tolkning. Först är doktrinen nära förbunden med den upplevelse som den tolkar. Upplevelsen är fortfarande mycket levande och man kan fortsätta att tolka den på nytt och på nytt. Nästa generation är den redan lite mer avlägsen. Nu tolkas tolkningen av den ursprungliga upplevelsen och vi kommer allt längre och längre bort från den ursprungliga erfarenheten. Det går inte att undvika. Men tolkningen, doktrinen, borde ständigt sammanlänkas med vår egen mystiska erfarenhet för att den ska kunna fortsätta leva.

Som barn utsattes många av oss för alla sorts doktriner om Gud utan att någon enda av oss uppmuntrades att upptäcka Gud inom oss till att börja med. Detta är

en orättfärdighet, en förlust. När religionens lära inte längre är förbunden med vår egen erfarenhet förvandlas doktrinen till dogmatism. Med dogmatism menar Steindl-Rast en förstelnad doktrin, en doktrin som inte längre lever, den bara finns där. Doktrin som tolkning av en mystik erfarenhet är nödvändig, men den har alltid en tendens att urarta till dogmatism. Varenda doktrin kan förfalla till dogmatism. Den stora uppgiften för vårt intellekt är att hålla religionen frisk genom att på nytt och på nytt konfrontera doktrinen och mystiken med varandra.

MORAL

Men vår vilja har också sin uppgift. Precis som vårt intellekt gör också vår vilja något med varje erfarenhet. Varenda gång vi upplever något säger vår vilja: ”Det här var trevligt. Så här gör vi” eller ”Det här vill jag inte ha något att göra med!” När vi talar om vår vilja rör det sig om dessa två möjligheter. Men olyckligtvis är det inte så enkelt, därför att vårt intellekt och vår vilja arbetar intimt samman. Efter en mystik upplevelse kanske vår vilja säger, ”Å, denna gränslösa tillhörighet, det är underbart. Det är allt jag någonsin velat ha. Låt oss rätta oss efter det”. Men ditt intellekt varnar dig. ”Var försiktig, du ger dig ut på hal is, du känner inte till alla följder. Inte så fort!” Din vilja vill engagera sig, men du är rädd. Nu kommer vi plötsligt in på etikens, moralens område. Det område där rädsla kämpar mot ett engagemang utan gräns, det är moralens område. Det är därför moral är ytterligare ett element inom alla religioner.

Om vi verkligen upplever att vi är ett med allt på det sätt vi erfarit det i våra mystiska ögonblick, måste vi dra vissa slutsatser. Rädslan sätter emellertid en viss gräns. Men i våra underbara mystiska ögonblick sattes inga gränser mellan vit och svart. Det sattes inga gränser mellan kvinna och man. Det sattes inga gränser mellan

utbildad och inte utbildad och inte heller mellan människa och inte människa. Det sattes inga gränser alls. Och om vi tillhör allt har vi förpliktelser mot allt och alla. I det mystiska ögonblicket accepterar vi med glädje alla dessa förpliktelser. Etiken, moralen beskriver helt enkelt hur man bör leva, om man tar sin yttersta tillhörighet på allvar.

Oundvikligen börjar vi också formulera våra förpliktelser. När allt kommer omkring, lever vi inte i ett vakuum utan i ett samhälle. När moralen först formuleras, lever den fortfarande. Man kan fortfarande gå tillbaka till erfarenheten och förstå vad som menades med formuleringen. Men livet går vidare och tiden likaså. De påbud och förbud som en gång formulerades, förändras inte. Men nu har vi nått till en annan punkt. Idag skulle vi inte formulera våra förpliktelser på samma sätt. Men där står de, dessa ”gör det, men inte det”, men de är inte längre i kontakt med vår djupaste känsla av tillhörighet. När det händer har moralen urartat till moralism.

På samma sätt som vi kunde skilja en doktrin från dogmatism kan vi också skilja moral från moralism. Moral ger uttryck för vårt engagemang för tillhörigheten, det vill säga den tillhörighet som upplevs under en mystik erfarenhet. Men när detta engagemang blir formulerat, har även det en tendens att stelna och det som formulerats kan till och med komma att stå i motsättning till den ursprungliga upplevelsen. Ju mer man har haft att göra med den formaliserade religionen, desto fler exempel kan man få på moral som kommit i konflikt med vad samma religion predikar. För att undvika detta måste man ständigt gå tillbaka till den upplevelse som finns i religionens ursprung.

Men det är bara hälften av det hela. Om man verkligen vill hålla sin egen mystiska erfarenhet sund, så måste den bedömas moraliskt och vill man ha ett sunt andligt liv, måste man tillåta denna jämförelse, för även inom religionen liksom inom andra områden av det mänskliga livet har vissa upptäckter gjorts som kan vara till hjälp för oss. Forskare har jämfört sina upptäckter med vad andra har upptäckt och vi skulle få ett mycket improduktivt liv om vi skulle behöva upptäcka allt själva. Steindl-Rast anser därför att man kan slå ett slag för de religiösa traditionerna. Alla har problem, men ändå finns där också mycket samlad visdom. Han menar emellertid inte, att man behöver svälja allt, men

man kan ha nytta av att delvis låta sig formas av sin tradition precis som en konstnär också låter sig formas av tidigare traditioner innan han eller hon finner en egen väg. Detta förhållningssätt förordas också av Carl Gustav Jung, som har sagt så här: ”Till vad nytta är Upanishadernas visdom eller den kinesiska yogans insikter om vi sviker grundvalarna i vår egen kultur och som hemlösa pirater med tjuvaktiga avsikter slår oss ner på främmande stränder.”³⁾ Men så länge vår kristna tradition sviker sitt eget mystiska ursprung, tror jag, att många väljer att fortsätta att vara hemlösa pirater.

RITUAL

Det finns ett tredje område där religionen också har sitt ursprung i den mystiska erfarenheten, och det är ritualen. Det finns inte en enda religion i hela världen, som inte har någon sorts doktrin. Det finns inte heller en enda religion i världen som inte har någon sorts moralisk lära. Och det finns inte heller en enda religion i världen som inte har någon sorts ritual. Men hur uppstår ritualen ur den mystiska erfarenheten? Precis som intellektet tolkar erfarenheten och viljan engagerar dig i den, så lovprisar dina emotioner, dina känslor upplevelsen. Och det är där ritualen kommer in.

Först och främst är ritualen en lovprisning av den mystiska erfarenhetens känsla av gränslös tillhörighet. Men det kan också finnas ritualer, när tidpunkter för djupa andliga upplevelser firas. Då får man sådana rituella kalendrar som de flesta religioner har. Man kan också återvända till den plats där den överväldigande erfarenheten inträffade. På så sätt uppkommer pilgrimsresans ritual. Låt oss säga att den inträffade på en strand. Då blir varenda strand i hela världen en helig plats, därför att den påminner om upplevelsen. Ett speciellt träd kan på samma sätt bli heligt⁴⁾. När ritualen lever är den en lovprisning av den mystiska erfarenheten. Den är ett sätt att handla så att upplevelsen blir närvarande igen. Men ritualen kan urarta till ritualism. Det händer närhelst den rituella handlingen inte längre för dig tillbaka till upplevelsen utan du bara går igenom rörelserna och vet inte längre varför.

SUMMERING

Sedan gör Steindl-Rast en summering av vad han hittills sagt och det första han påminner om är en del uppslagsböckers formulering för en mystik erfarenhet och som

”Ett av skälen till att kyrkan är avbildad som en mor är att den bör vara som ett hem för kreativitet. ... Den bör ge liv åt människans kreativitet oberoende av hennes sociala ställning och göra det möjligt för henne att låta visdom och medkänsla födas.” Text ur ”Illuminations of Hildegard of Bingen with commentary of M. Fox”.

lyder ”en upplevelse av förening med den Yttersta Verkligheten”⁵⁾ eller med Gud, om man vill använda den termen. Den definitionen baseras på vår egen erfarenhet och kan jämföras med den, för vi är alla mystiker. Den mystik som beskrivits här är alltså ”the religion of the heart which is the heart of every religion”. Men så uppstår då frågan om hur man hamnar från upplevelsen av förening med den Yttersta Verkligheten till alla de religioner vi omges av med sina specifika historiska, kulturella och teologiska underligheter. Steindl-Rasts förklaring är att skilda tider och platser har tillhandahållit olika förutsättningar för tolkning, tillämpning och lovprisning av den mystiska erfarenheten. Det har resulterat i mångfalden av religioner i världen. Men alla har sitt ursprung i samma frö, den mystiska erfarenheten och alla mognar mot samma skörd, den mystiska medvetenhetens genombrott hos mänskligheten.

Det viktigaste med den mystiska medvetenheten är känslan av den yttersta tillhörigheten. De olika religiösa doktrinerna uppstår när denna mystiska medvetenhet tolkas på olika sätt av det mänskliga

intellektet. Religionernas olika moraliska system uppstår när den mänskliga viljan drar mer eller mindre radikala konsekvenser för mänskligt beteende ur den mystiska medvetenheten om att vi alla hör ihop. Och religiös ritual i alla sina former uppstår när man på ett känslofyllt sätt firar medvetenheten om den yttersta tillhörigheten och då använder sig av de olika medel som olika kulturella omgivningar erbjuder.

En religions hälsa och vitalitet beror för det första på om det finns ett ständigt pågående samspel mellan doktrin, etik och ritual och för det andra på den mystiska medvetenheten hos den troende. Där detta samspel förtorkar, hårdnar doktrinen till dogmatism, etiken till formalism och ritualen till ritualism. Bara en kontinuerlig förnyelse av en given religiös tradition utifrån dess mystiska kärna kan hålla den levande och medveten om vad religion väsentligen är nämligen en "utforskning i i Gud" vid den mänskliga medvetenhetens gräns.

EN ILLUSTRATIV BILD

För att visa på sambandet mellan den mystiska erfarenheten och en religiös tra-

dition tycker Steindl-Rast att ett vulkanutbrott passar bra som bild för vad som sker. Där finns den heta magman som strömmar ut från jordens djup. Och sedan rinner den nerför bergets sidor. Ju längre från vulkanen den kommer, desto längre tid har den haft på sig för att svalna. Ju mer den svalnar, desto mindre ser den ut som eld. Och vid foten av berget finner man bara lager på lager av sten. Och ingen kan föreställa sig att dessa stenar någonsin varit lysande, heta, glödande. Men så kommer mystikern och borrar hål genom alla dessa lager på lager av stenar, tills elden strömmar fram igen, den ursprungliga elden. Eftersom vi alla är mystiker, är detta vår uppgift. Men när vi tar på oss ett sådant ansvar kommer vi oundvikligen i konflikt med institutionen i fråga.

Frågan är om vi har styrka, mod och värdighet att ta på oss vår profetiska uppgift, undrar Steindl-Rast, och han säger vidare att som profet behöver man ha dubbelt mod, modet att tala ut och modet att stanna kvar. Det är tillräckligt svårt att tala ut och sedan försvinna bort så fort man kan.

Men att både tala ut och sedan

stanna kvar i den församling eller institution man talat ut mot, det är profetens svåra uppgift. Och inget annat duger.

Har vi några profeter i vår tid? Vad anser Sökarens läsare? Skriv till redaktionen eller till kerstin-stina@alfa.telenordia.se och ge förslag!

1) Citatet från Vaclav Havel finns på Internet www.bizspirit.com

2) Broder David Steindl-Rast är fil.dr., benediktinermunk, filosof och internationellt känd religionsforskare. Han har skrivit flera böcker, bl.a. "Belonging to the universe" och "Gratefulness".

3) Citatet finns i "Illuminations of Hildegard of Bingen with commentary by Matthew Fox".

4) T. ex. det bodhitråd under vilket Buddha blev upplyst.

5) Se art. "Den mystiska erfarenheten" i Sökaren nr 3, 2000.

LivsCirkel

GRUPPER

Mennesker og Naturen
i SamSpil. Udvikling & Helhed

En cyklus af LivsCirkel-samlinger består af fire forløb i løbet af et år, hvor i du har mulighed for aktivt og bevidst at få bearbejdet personlige UdviklingsFelter i forhold til hver af de fire faser - Forår, Sommer, Efterår og Vinter.

Disse fire faser repræsenterer selve naturens livscyklus: At vokse op, at blomstre, at sætte frugt/ visne - og at dø/ transformeres/ genfødes. Alle levende forløb/ udviklings- og forandringsprocesser/

og al naturlig vækst gennemgår disse faser.

Cirkler af LivsCirkel-forløb er forbundet gennem død/ genfødsel-fasen således, at de danner en spiral. En LivsSpiral. Der er planlagt en LivsSpiral af 4 Cirkler fra nu og de næste 4 år frem.

DE 4 CIRKLER EMNEKREDS (16 LIVS CIRKEL-FORLØB)

Indre arbejde skaber ydre resultater/ Ydre arbejde skaber indre resultater ~ Spejling i naturen/ i livet ~ Symboler & Billeder ~ Ceremonielt arbejde ~ Sansning af og arbejde med naturens energier ~ Årets gang i haven og naturen ~ Afbalanceret naturlig vækst og synkronitet ~ Fra frugt til frugt til muld - om menneskelivet ~ Liv og transformation ~ Naturens visdom og healende kraft ~ Shamanistiske rejser efter Kraft og Indsigt ~ At skabe KraftSteder ~ MedicinHjulets muligheder ~ KraftSange ~ Musik ~ LivsEnergi ~ Menneskeligt SamSpil & Udvikling der giver LivsKraft ~ At følge et andet menneske på vej

FORLØBENE VIL VEXLE MELLEM INDRE OG YDRE AKTIVITET - OG OFTE FOREGÅ UDENDØRS
MAN TILHJELPER SIG EN HJEL CIRKEL CYKLUS MED 4 LIVS CIRKEL-SAMLINGER AD GANGEN.

Den første cyklus af Cirkler indeholder 4 LivsCirkel-samlinger af 4½ dags varighed: fra onsdag kl. 14.00 til søndag kl. 16.00. De 4 samlinger er: 4-8 april 2001, 4-8 juli 2001, 3-7 oktober 2001 og 9-13 januar 2002.

FokusHoldere af LivsCirkel-samlingerne er Anette & Johan Rosenring, der har mange års erfaring med shamanistisk arbejde i naturen - og som er professionelle terapeuter, virksomhedskonsulenter og undervisere.

Ring og få mere at vide om pris & praktisk - og bestil yderligere materiale.

Anette & Johan Rosenring, tlf.: + 45 8657 0109

reSource Care Consult
skaber integreret og helhedsorienteret

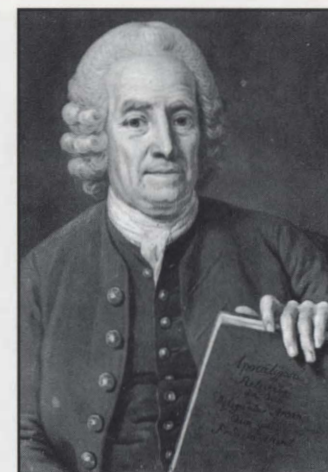
Rosenkilden, Vivred Hedevej 4, 8660 Skanderborg, Danmark

<http://home5.inet.tele.dk/rosenki/Velkommen.htm>

Min tro

Olle Hjern:

Emanuel Swedenborg

Min tro står i ramen för en frisinnad kristen åskådning, som strävar efter förnuftsmässighet och samhällsengagemang i denna världen i hoppet om en allt rättvisare global ordning bland oss människor. Dessutom är tron på den andliga världens närhet och på vidare framåtskridande i enlighet med "vår inre rådande kärlek", när vi lämnat vårt kroppsliga hölje, synnerligen aktuell i vår krets. Jag talar då om den kristna åskådning som grundar sig både på de bibliska skrifterna och på dem som den svenske vetenskapsmannen och ämbetsmannen Emanuel Swedenborg sade sig under högre inspiration ha fått nedskrivna mellan åren 1747 och 1772.

I samband med min dragning till mystika och karismatiska rörelser kom jag själv en gång att fastna i "fundamentalistiska" kultur- och världsfiendliga kristna grupper, vilkas framhävande av de kristna grundvalarna verkade attraktivt på mig. Genom Swedenborgs skrifter fick jag än mer bekräftat att också själva bokstaven i de heliga skrifterna hade en utomordentlig betydelse men att den inre, den förebildande eller allegoriska, meningen innehöll budskap om oändliga djup. Swedenborg avlägsnade motsägelser, förklarade skenbart grymma och oförnuftiga texter som alltigenom en serie budskap om gudomlig kärlek och godhet. Det grymma där handlade ju om vår egen grymhet i mötet med den rena kärleken. Världen är ett stridsfält mellan gott och ont, men vi kan alla få övervinnande styrka genom förening med den som segrade på korset och i en uppståndelse, den sålunda förhålligade Jesus Kristus, den ende gudens uppenbarelse.

Känt är Swedenborgs budskap om den andliga världen och vårt liv efter detta. Vi tror alltså på andar och änglar och på deras osynliga närvaro bland oss redan i livet här. Dock är vi mycket försiktiga med medvetet umgänge med andar. Visst kan sådana upplevelser bekräfta vår tro, men de kan också binda och hämma vårt fria förnuftsmässiga tänkande. Dock finns det onek-

ligen starka historiska kopplingar mellan de "swedenborgska" och "spiritistiska" eller "spiritualistiska" grupperna. Motsättningar på grund av olika syn i detta fall var vanliga redan i den äldsta "swedenborgska" rörelsen, i synnerhet den i Stockholm under 1780-talet. En i Stockholm utgiven försvarsskrift för det medvetna andeumgänget, skriven av hovpredikanten Silfverhielm, översattes och utgavs 60 år senare av amerikanen George Bush, en nära släkting till den nuvarande presidenten, och den fick en oväntat stor betydelse för mediumismen i Amerika. Ständigt på nytt beskriver medierna den andra världen som en avbild av vår egen värld, en värld med mänskliga institutioner och samhällen, med vacker natur, djur och växter, där också de mänskliga varelserna strävar efter fortsatt fullkomning. Här finns hela tiden en nära överensstämmelse med vad man kan läsa hos Swedenborg.

Swedenborg lär oss också att på djupet respektera och värda vad någon annan håller för heligt, vilket givetvis innebär en synnerligen tolerant inställning gentemot alla religioner och trosbekännelser.

Det värdefullaste i min tro är dock kanske den ständiga förtröstan på den gudomliga försynens ledning, livet, som Swedenborg säger, "i den gudomliga försynens ström", som jag dagligen upplever i mitt inre. Det blir en trygghet i liv och död, en visshet om det meningsfulla i vår jordiska strävan. Den får alltså en fortsättning, sedan vi här lagt av oss vår rent materiella kropp.

De heliga skrifterna kan ofta vid sidan av all skönhet, te sig triviala och motbjudande, med många försvar för grymhet, men de beskriver då ondskans makt inom oss själva, vår ständiga valsituation mellan att följa det godas och det ondas inflytelser. Swedenborg lär att vår Gud ständigt på nytt vill skola oss i personligt ansvarstagande och andlig urskillningsförmåga, inte bara söka njuta av något slags diffus "frid" i en "inbildad himmel", där de störande ropen från mänsklighetens nöd inte längre hörs. När vi emellertid ärligt strävar på vår väg genom

livet, tar vårt ansvar och rannsakar oss, då vi blir verkligt grymma mot de onda tendenserna i vårt inre, och då möts vi av nytt gudomligt hopp i vårt inre om ny god utveckling för oss själva och för hela mänskligheten.

Visst kan vi då hoppas på "nya himlar och en ny jord" redan här i den materiella världen, och Swedenborg framhåller att det jordiska samhället är vår nästa, gentemot vilket sann kärlek måste utövas, lika väl som mot den enskilde.

Samtidigt lever vi ju, som jag antytt, i en ständig ström av impulser via vårt undermedvetna själsliv, vilket Swedenborg redan beskrev i sin "drömdagbok" och än mer i de senare skrifterna.

Tanken på människans valfrihet hjälper oss att förstå att himlar, helveten och mellantillstånd verkligen finns. De finns omkring oss här och inom oss i detta livet men också i den värld som vi börjar att orientera oss i efter vår naturliga kropps död. Det är då inte fråga om straff- eller belöningsorter utan om skilda andliga samhällen dit den gudomliga barmhärtigheten leder oss för att vidareutvecklas i en andlig värld i gemenskap med våra själsfränder på det inre planet. Respekten för den enskildes fria val ligger i Guds själva väsen, varför också en hel del ont får ske.

Visst var det skönt att med Swedenborgs hjälp kunna klara upp historiska, naturvetenskapliga och moraliska problem vid studiet av Bibelns böcker. Det förnuftsmässiga är verkligen viktigt men betecknar ändå bara den yttersta tröskeln till förståelse av det gudomliga mysteriet. Bakom alla jordiska fenomen, korrespondenser, symboler, bakom alla i ord och bild uttryckta gudsföreställningar finns den oändliga högre verklighet som vi kallar Gud. Bibeln, Swedenborgs skrifter men också andra religionsurkunder ger oss bilder, myter och tanke-system som ständigt på nytt öppnar oss för en andlig väg i en "mystisk förening" med den ende sanne guden.

Kan andar vägas och mätas?

Ett inlägg i debatten om vetenskap och paranormala fenomen

Av Claes Corlin

En svensk socialantropolog intervjuade nyligen en shaman hos hmong, ett minoritetsfolk i Vietnams bergstrakter. Shamanen berättade utförligt för henne om sina ockulta kunskaper, ritualer och hjälppandar. Samtidigt låg hans fru bredvid, sjuk i feber. När min kollega skulle gå, kunde hon inte låta bli att fråga shamanen om han inte kunde använda sina andliga krafter till att bota sin sjuka fru också. Då tittade han milt överseende på henne och svarade: "Men det ser du väl att hon har en infektion, hon behöver antibiotika!"

Jag har med intresse följt debatten i Sökaren mellan företrädare för en kritisk och skeptisk vetenskap och de som vill bevisa de paranormala fenomenens existens. Det finns emellertid ett tredje förhållningssätt till detta ämne vilket har utvecklats i diskussioner mellan antropologer och religionsvetare sedan lång tid tillbaka. I korthet innebär det att man söker förstå sådana fenomen i termer av den världsbild som omfattar dem. Frågan om de är objektiva 'sanna' eller 'falska' är irrelevant – det handlar snarare om sammanhang och innebörder (1).

Socialantropologins viktigaste arbetsmetod är deltagarobservationen. Antropologen lär sig språket ifråga och lever sedan ett år eller längre i t.ex. en by någonstans i Tredje Världen. Det handlar om att smälta in i vardagslivet så mycket som möjligt och att genom deltagande och samtal försöka förstå dessa människor och deras kultur på djupet. En antropologs noteringar från ett sådant fältarbete kan omfatta flera tusen sidor. Dessutom innebär det oftast en stor personlig upplevelse och utmaning att se världen och livet genom andra kulturella 'glasögon' än de som vi i Västerlandet har vuxit upp med.

Det är inte ovanligt att en antropolog under fältarbetets gång kommer i kon-

takt med händelser som ligger långt bortom våra traditionella referensramar. Den amerikanske antropologen Paul Stoller berättar i en bok om sina upplevelser bland Songhay-folket i Niger (2). Av en händelse blev han utsedd till lärling av en sorko, en magiker hos denna folkgrupp. Stoller var skeptisk men såg detta som en intressant inblick i Songhays föreställningsvärld, och accepterade därför rollen. Det hela tog emellertid en ände med förskräckelse när den magi som Stoller utförde i rent studysyfte medförde att människor blev svårt sjuka. Stoller fick till slut fly från sitt fält i panik p.g.a. de krafter som han frammanat.

Hur ska man som vetenskapare förhålla sig till dessa annorlunda verkligheter som vi konfronteras med hos folkslag jorden runt – ofta med inslag som vi kallar 'övernaturliga'? En sak är säker – vi kan inte som 1800-talets kolonialister och missionärer skratta åt dem, avfärda dem som 'primitiva föreställningar' i ljuset av vår egen överlägsna civilisation. Om inte annat så därför att vi finner dem också i vårt eget mångkulturella samhälle. Svenska läkare kan vittna om patienter som dött i plötsligt blodtrycksfall, därför att de enligt egen uppgift har utsatts för Onda ögat (3).

I början av 1900-talet framlade den franske filosofen Lucien Lévy-Bruhl en hypotes om två alternativa sätt att relatera till verkligheten (4). Det ena, som han kallade 'pre-logisk mentalitet', menade han finns framför allt i förindustriella samhällen, men denna mentalitet har i västvärlden sedan renässansen trängs undan av det 'logiska' tänkandet. Det senare har fått högre status då det har kopplas ihop med vetenskap, teknik och framsteg. Men det 'prelogiska' tänkandet är inte irrationellt, hävdade Lévy-Bruhl. Det grundar sig på en känsla av deltagande i och mystisk samhörighet med omvärlden – med levande varelser såväl som 'döda' ting. För en van-

lig svensk kan kanske en promenad i en vacker skog en vardag ge någon föreställning om den känslan!

Den brittiske antropologen Evans-Pritchard studerade på 1930-talet azandefolket i Sudan. I en bok diskuterar han detta folks uppfattningar om häxkraft och magi (5). Det bör nämnas att i azandes föreställningsvärld har häxeri inte alls med blåkullafärder att göra – det är snarare en kraft som finns latent hos alla människor. I vissa lägen, när en person blir upprörd, deprimerad eller får illvilliga tankar, kan denna kraft utlösas (som synes en närmast psykoanalytisk förklaring!) och skada människor i hans eller hennes omgivning.

I ett belysande exempel berättar Evans-Pritchard om en azande-man som sitter under ett sädesmagasin. Dessa magasin står på höga stolpar för att skydda säden från råttor. Nu har emellertid termiter ätit sönder stolpen inifrån, med den påföljd att sädesmagasinet rasar ner och dödar mannen som satt under det. "Häxeri!" är azandes förklaring till händelsen.

Då tänker den rationelle västerlänningen: "Aha, dessa okunniga människor känner inte till den naturliga förklaringen och skyller därför på häxor!" Så är inte alls fallet – azande är mycket väl medvetna om att termitangrepp bidrog till olyckan. Men de ställer sig dessutom frågan: "Vad var det som gjorde att just den personen satt under det magasin i just det ögonblicket?" Vi i västerlandet skulle säga 'en tillfällighet' eller kanske 'ödet'. Men azande driver orsakskedjan ett steg vidare. Någons illvilliga tankar fick dessa händelser att sammanfalla.

Ett exempel på vad vi kan kalla magins effektivitet ger den franske antropologen Claude Lévi-Strauss (6). Han berättar om en shaman hos Cuna-indianerna i Panama som tillkallats för att hjälpa till vid en svår förlossning. Shamanen sätter

sig bredvid den födande kvinnan och börjar sjunga en lång och dramatisk sång som handlar om hur han skickar ut sin själ i andevärlden och kämpar mot olika faror och demoner. När sången är slut har hans själ vunnit kampen – och barnet är framfött. Lévi-Strauss visar övertygande hur shamanens fysiologiska kunskap om barnafödande och dess olika faser förenas med den suggererande sången, som får kvinnan att leva med i kampen mot demonerna och krysta i de rätta ögonblicken.

Robin Horton har jämfört västerländsk vetenskap med traditionella afrikanska föreställningsvärldar och har funnit många likheter mellan dessa båda tankesystem (7). Precis som vi accepterar att atomer finns utan att kunna se dem, så anser afrikaner att anfadersandar och naturandar existerar och påverkar deras vardag. I båda fallen använder man sig av teorier och förklaringsmodeller för vad som händer i livet och hur världen ser ut. Likaså skiljer man i båda kulturerna på 'vanlig' empirisk kunskap och specialistkunskap. I Afrika behandlar man normalt en sjuk person med örtmediciner, och först om dessa inte hjälper vänder man sig till en rituell specialist. Ungefär som vi tillkallar en data-tekniker när vi inte längre får ordning på PC:n!

Den största skillnaden mellan västerländsk vetenskap och afrikansk filosofi, menar Horton, är att vetenskapen är nytänkande och experimenterande, medan afrikanerna inte ifrågasätter grunderna för sin tro. Mot detta kan invändas, som t. ex. Kuhn har påvisat, att mycket av västerländsk vetenskap inte heller är särskilt nytänkande – man trampar på i gamla fåror och det är sällan det sker någon verklig revolution (8).

Den kanske mest ambitiösa och djuplodande behandlingen av den här problematiken återfinns i ett arbete av Stanley J. Tambiah, professor i antropologi vid Harvard-universitetet. Tambiah presenterar en syntes i vilken hans egen erfarenhet av olika kulturer (han är född i Sri Lanka och utbildad i USA) kommer till användning (9).

Tambiah utgår i Lévy-Bruhls efterföljd från de två kategorierna deltagande (*participation*) respektive kausalitet (*causality*), som får representera två helt olika sätt att relatera till livet och omvärlden; två distinkta mentaliteter. Till skillnad från Lévy-Bruhl anser han däremot inte att den förra bara återfinns i s.k. förindustriella samhällen och den senare enbart i det moderna västerländska samhället. Snarare är

det som vi människor växelvis befinner oss i det ena eller det andra 'landskapet' som vardera har sin egen uppsättning regler och karakteristika. I drömmens värld, i religiösa visioner, meditation och i estetiska och musikaliska upplevelser förflyttas vi mer eller mindre medvetet från kausalitetens värld till deltagandets universum. Vissa kulturtraditioner har s.a.s. tagit fasta på det senare och utvecklat det till att få också samhällelig betydelse; hos många ursprungsfolk anses nattens drömmar som betydelsefulla fingervisningar för hur man ska bete sig i det vakna tillståndet.

Den kausala världsbilden kännetecknas enligt Tambiah av bl.a. individualism, distansering mellan själv och icke-själv, fragmentering av kunskap, linjära resonemang, analys, språklighet och objektivitet av omvärlden. Den är effektiv, rationell och målmedveten. Den ligger till grund för det mesta av vår teknologi och naturvetenskap, liksom för de ekonomiska och politiska systemen i västerlandet.

Deltagande-världsbilden är i mycket den förras motsats. Den kännetecknas av 'sociocentrism', solidaritet, enhet och kontinuitet. Symboliska och expressiva handlingar, mytberättelser och ritualer får ett större värde än de tekniska handlingarna. Hit hör känslan av kosmisk enhet, en levande miljö och ömsesidiga relationer mellan människor, övernaturliga varelser och tingens värld. Detta är vad filosofen Wittgenstein benämner 'livsformer' (*forms of life*) och de totala upplevelser som associeras med dessa (10).

Som ovan påpekats anser Tambiah att alla vi människor i våra olika roller pendlar mellan dessa båda världsbilder. En atomfysiker, som i sitt arbete iakttar den yttersta vetenskapliga noggrannhet, går hem och leker med sina barn och delar deras värld av troll och häxor med liv och lust. En tekniker kopplar av från arbetet med en skogspromenad och känner en underbar samhörighet med naturen. Vi har kort sagt behov av båda dessa världar.

Tambiahs resonemang påminner om den diskurs som förs bland psykologer, neurologer och feminister om höger- och vänsterhjärnans olika funktioner, manligt och kvinnligt tänkande o.s.v. En spännande koppling till vår kunskap om hjärnan görs av antropologen Robin Fox (11). Han utgår från nyare neurologiska rön om hjärnans struktur och minnets funktioner.

Lite förenklat kan man uttrycka detta som att korttidsminnet – det som gör att vi minns vad vi nyligen gjorde eller sade – lagrar information linjärt (d.v.s. den ena

En shaman från Zao, ett minoritetsfolk i Vietnam

detaljen efter den andra). Långtidsminnet, som gör att vi minns sådant som hänt oss för mer än c:a 3 år sedan, verkar däremot lagra information mer i form av bilder, gestalter och helheter. Tänk efter själv: du kan återge något du sade igår ord för ord, men å andra sidan kan t.ex. en doft eller en melodi väcka en bild från barndomen. Dessa långtidsminnen är också ofta förenade med känslor; varma och nostalgiska eller obehagliga och skräckfyllda.

Vad är det då som omvandlar denna linjära och analytiska information till bilder och gestalter? Jo, drömmarna! I drömmen bearbetar vi våra erfarenheter visuellt och ofta 'surrealistiskt' tills de lagras i hjärnan i annan form – drömmen, säger Fox, är porten till långtidsminnet. Australiens urbefolknings myter berättar f.ö. om *dreamtime*, drömtiden, den tid då anfäderna skapade världen, och som alla människor återvänder till efter döden.

Varför är det så? Man kan spekulera att denna process har att göra med människorasens anpassning i ett evolutionistiskt perspektiv. Kanske våra avlägsna förfäder – långt innan det talade språket blev till – lärde sig vad som var farligt genom att de hade minnesbilder av typsituationer, som vid hotande fara tillät dem att reagera snabbt och reflexmässigt?

Och omvänt, att minnesbilder av en kärleksfull barndom ökade benägenheten att ta hand om deras egen avkomma på bästa sätt. Allt detta för att gynna släktets fortlevnad. Fortfarande förekommer på många håll dramatiska och ibland smärtsamma initiationsriter under vilka kulturens centrala värderingar och beteenden s.a.s. inpräntas i barn och ungdomar, i deras långtidsminnen.

I vilket fall som helst tyder detta på att det som Tambiah benämner 'deltagande-världsbild' spelar en inte obetydlig roll i människors liv, de må sedan vara aboriginer eller svenskar. Ett antal perioder var je natt sjunker vi in i denna drömtid för att bearbeta våra upplevelser. I drömmens värld är ingenting omöjligt och liksom i denna kan understundom individer och grupper, i ritualer, traner och meditation, få tillträde till en värld som inte går att beskriva med 'normala' vetenskapliga metoder och instrument, men som inte behöver vara mindre subjektivt sann för detta.

Kan andar och andra paranormala företeelser mätas och vägas eller undersökas med kemiska analyser? Frågan är förstås absurd. Naturvetenskapen har skapats och utvecklats för att granska en viss kategori av fenomen i vår tillvaro: de materiella som, i enlighet med Ockhams rakkniv, bäst låter sig förklaras i en atomistisk och kausal referensram. Men (gudskelov!) består vår värld inte enbart av materiella ting; den består också av skönhet, harmoni, kärlek och, vid speciella tillfällen, en känsla av uppgående i en kosmisk enhet, en känsla lika 'verklig' som stolen jag sitter på.

Det som jag just har sagt är en erfarenhet som människor har gjort i alla tider och i otaliga kulturer världen över. Att förneka detta vore att avskärma sig från en stor del av verkligheten. Vetenskaplig forskning är visserligen kritiskt granskande, men den får inte sätta skyggglappar på forskaren, även om detta ibland

kan göra uppgiften hanterligare och lättare att få publicerad i respektabla tidskrifter. Nej, det handlar om att möta verkligheten i sin forskning och att vara öppen även för alternativa världsbilder. För att återvända till episoden i början av detta inlägg, så finns det såväl shamankurer som antibiotika. Var bot har sin funktion.

Andar låter sig inte vägas och mätas. Men de har inget emot att man respekterar dem.

Referenser

1. Hanson, F. Allan: *Meaning in Culture*. London: Routledge & Kegan Paul, 1975.
2. Stoller, Paul & Cheryl Olkes: *In Sorcery's Shadow*. University of Chicago Press, 1987.
3. Sachs, Lisbeth: *Vårdens etnografi*. Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1992.
4. Lévy-Bruhl, Lucien: *Primitive Mentality*. London: George Allen & Unwin, 1923.
5. Evans-Pritchard, E. E.: *Witchcraft, Oracles and Magic among the Azande*. Oxford University Press, 1937.
6. Lévi-Strauss, Claude: The efficiency of symbols. I: *Structural Anthropology I*. New York: Basic Books, 1963, s. 145-166.
7. Horton, Robin: African traditional thought and Western science. I: Wilson, B.R. ed.: *Rationality*, Oxford: Blackwell Publications, 1970.
8. Kuhn, Thomas: *The Structure of Scientific Revolutions*. University of Chicago Press, 1962.
9. Tambiah, Stanley L.: *Magic, Science, Religion, and the Scope of Rationality*. Cambridge University Press, 1989.
10. Wittgenstein, Ludwig: *Philosophical Investigations*, 3rd ed. Oxford: Basil Blackwell, 1968.
11. Fox, Robin: The passionate mind: brain, dreams, memory, evolution, and social categories. I: *The Search for Society*. Rutgers University Press, 1990, s. 171-189.

Claes Corlin är docent i socialantropologi vid Göteborgs universitet.

UFO påverkar bil

Sedan över 50 år tillbaka kommer många märkliga UFO-rapporter från olika länder. Bland de mest intressanta hör berättelser om hur ett UFO i närheten har inverkat på en bil så att motorn stannat och strålkastare och bilradio påverkats. 500-600 sådana fall är kända.

I den seriösa amerikanska tidskriften International UFO Reporter redovisas i sommarnumret 2000 en undersökning av ett sådant fall från år 2000. Två personer iakttog ett UFO som påverkade deras bil på en väg i nordvästra Kanada.

Vittnena intervjuades först av en TV-reporter ungefär 15 timmar efter händelsen. De var då ännu chockade, men kunde ändå prata redigt om sin upplevelse.

Vittnena var Leah Isaac och en manlig vän till henne (som vill vara anonym). De körde norrut på Klondike Highway från Whitehorse till byn Pelly Crossing den 30 mars år 2000. Det var strax före klockan 5.00 på morgonen och himlen var klar.

De häpnade när de på cirka 100 meters avstånd såg ett tallriksformat föremål, ungefär 10 meter i diameter, som svävade uppskattningsvis 60 meter ovanför marken.

Föremålet var först stilla några sekunder, sedan for det rätt över vägen 25-30 meter framför bilen med en "otrolig hastighet" och stannade plötsligt på vänster sida av vägen.

Vittnena beskriver föremålets rörelse så att allt skedde "på ett ögonblick", och de tillägger att "ingenting kan röra sig så snabbt". En sådan fartökning och fartminskning är typisk för många UFO:n. Ingen jordisk luftfarkost kan röra sig på det sättet.

Föremålet var stilla i den nya positionen under bråkdelen av en sekund och for sedan iväg ännu snabbare i en ny riktning.

Vittnena var skakade efter upplevelsen, eftersom UFO:t hade varit så nära. De kommenterade händelsen med ord som "det var så avancerat" och "jag blir aldrig densamme igen".

UFO:t var så nära Leah Isaac och hennes vän att de såg det mycket bra. Det hade den klassiska skivformen med upptill en kupol, som hade två bågformade upplysta fönster, varifrån ett blåaktigt ljus kom ut. Ytan på luftfarkosten beskrev vittnena med ord som "spegel, silver, genomskinlig, skinnande, glatt, reflekterande himlens färg". Ett av vittnena sa att det var som om UFO:t försökte kamouflera sig mot den blå himmelsbakgrunden.

Inget ljud hördes från föremålet, men detta kan bero på att bilrutorna var nerfällda.

När UFO:t strök förbi bilen, bleknade ljuset från bilens strålkastare. Leah Isaacs batteridrivna klocka stannade vid 5.00, när

observationen ägde rum, och hennes väns digitalklocka blev blank. Efter några kilometer knackade Leah på klockan, och då började den gå igen. Även den digitala klockan kom åter igång.

Bilmotorn fungerade hela tiden under upplevelsen.

Leah Isaac hade varit skeptiker, när det gällt UFO. Men efter sin upplevelse sa hon: "Vårt universum är så stort, det måste finnas något därute."

Källa: Artikel av Martin Jasek och Mark Rodeghier i International UFO Reporter, sommarnumret 2000.

UFO-frågan och vetenskapen

I International UFO Reporter, sommarnumret 2000, har mångårige ufologen Jerome Clark en recension av en bok *UFOs and Abductions: Challenging the Borders of Knowledge*, redigerad av David M. Jacobs. Den har getts ut av University Press of Kansas.

Clark börjar med att säga att det idag framstår som mer sannolikt än tidigare att UFO-fenomenet handlar om besök från världsrymden. Samtidigt tycks det ännu mindre sannolikt än förut att huvudströmmen inom naturvetenskapen i vår tid kommer att ta den möjligheten under övervägande. Ufologen befinner sig i utkanten av vetenskapen, och därför ter det sig som ett mirakel, menar Clark, att det väl ansedda University Press of Kansas har gett ut en pro-UFO-bok.

Clark skriver att bokens redaktör, David M. Jacobs, har samlat några av ufologins tungviktare för att granska olika aspekter av UFO-frågan.

Flera av kapitlen tar upp det förbryllande förhållandet att vetenskapen väljer att negligera UFO-fenomenet. Vetenskapens folk visar ingen nyfikenhet, skriver Thomas E. Bullard. Vetenskapens hjärta slutar att slå, när det blir fråga om UFO. Bullard skriver också att det inte är det folkliga intresset för UFO som utgör ett hot mot vetenskapen, utan i stället *vetenskapens brist på intresse för frågan*. Vetenskapens folk gör inte sitt jobb, när det gäller UFO!

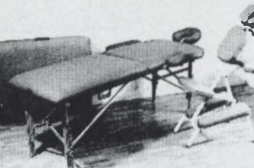
Bullard citerar en skeptiker som sagt att om man samlar in alla som sett egendomliga saker, så betyder det bara att man samlar ihop egendomliga människor. Men i verkligheten är UFO-vittnen slående normala personer.

Clark skriver att i UFO-debatten har det genomgående varit ufologerna som vetat vad de talat om, inte skeptikerna.

Stuart Apelle tar upp vad oberoende vetenskapsmän kunnat åstadkomma inom

Beställ boken "En huskur" för insikt och livskvalitet. WWW.sesam-society.com

MASSAGEBÄNKAR & -STOL

Ring eller skriv för prospekt!

Vitaform
Alekärrsvägen 30
445 56 Surte
Tel 031-98 34 77

ETTARIG BILDOLKNINGSUTBILDNING

med Kristina Wennergren
KONTINUERLIG KURSSTART
VARJE HALVÅR I TRE STÄDER:
♥ Umeå veckorna 2 och 31
♥ Stockholm veckorna 4 och 24
♥ Göteborg veckorna 6 och 29
Bildtolkningscentret, Box 2145,
448 02 TOLLERED, Tel: 0302-320 37
Fax: 0302-320 72, Mobil: 070-213 50 43
<http://home.swipnet.se/bildtolkningscentret/>

UFO-forskning utanför sitt ordinarie akademiska arbete. Utan ekonomiskt eller annat stöd har de lyckats visa att det finns ett UFO-problem som är värt att undersöka. Men deras arbete är mycket litet känt av deras kolleger, och Apelle vill informera intresserade vetenskapsmän och andra läsare om att det finns en UFO-forskning. Appelle är optimistisk och tror att UFO-studier till slut skall bli ett erkänt forskningsområde.

Budd Hopkins visar, anser Clark, att vissa UFO-fall med bortföranden inte kan avfärdas så lätt som kritiker menar. Han har sådana argument som att bortförda ibland kan minnas delar av händelsen på ett normalt sätt, utan hypnos, att det ibland finns flera vittnen samt fysiska och fysiologiska bevis. Beträffande den starkt ifrågasatta metoden att hypnotisera vittnen för att få fram sanningen, citerar han psykologerna Steven Lynn och Irving Kirsch, som menar att människor under hypnos inte fantiserar mer än andra.

Michael Persinger tillhör skeptikerna och föreslår en neurologisk förklaring till erfarenheter av utomvärldsliga ting, inklusive upplevelser av bortföranden till UFO.

Jerome Clark slutar med reflexionen att snart kommer vetenskapsmän inom skilda områden att ingående diskutera hur det kunde komma sig att vetenskapsmän under 1900-talet förbisåg den allra mest intressanta frågan som vetenskapen ställdes inför.

SM

INRE HARMONI

Sveriges största alternativmessa

★ **KROPP & SJÄL** ★

Allt inom New Age Ring för program!

Med utställare från flera länder

- ♥ Umeå/Universum 3-4/3 -01
- ♥ Huskvarna/Folkets Park 31/3-1/4 -01
- ♥ Göteborg/Exercishuset 5-6/5 -01
- ♥ Hösten 01: Göteborg, Umeå, Stockholm

Gratis föredrag, scenprogram, spå dig, astrologi, aura-fotografering, handläsning, numerologi, akupunktur, massage, healing, naturmedel, örter, stenar, kristaller, indianhantverk, smycken, litteratur för självutveckling, CD-musik, meditationskassetter m.m.

Se program på hemsidan 2 veckor före varje mässal

ARISTO 2000, E-mail: aristo2000@swipnet.se
Hemsida: <http://home.swipnet.se/aristo2000>
Tel: 0930-702 53, 0930-702 54, Fax: 0930-702 12
Mobil: 070-339 00 85 och 070-213 50 43

TEOSOFISKA SAMFUNDET ADYAR

Föredrag i Stockholm våren 2001:
kl 16.30 Karlaplan 5 B

- 18/3 Chanmeditation. Chinese Zen-school of Buddhism. Tomas Holung
- 1/4 I samklang med universum. Rapport och bilder från världskongressen i Sydney. Ing-Britt Wiklund
- 22/4 C.G. Jung i teosofiskt perspektiv. Hans Olsson
- 6/5 Teosofi och vetenskap. Harry Hildén

BOKHANDELN STUDIO

Rikligt urval av böcker i livsåskådningsfrågor, bl.a. inom teosofi, hinduism, buddism, kristendom, sufism, meditation, psykologi och den moderna vetenskapens världsbild. Bokhandeln drivs ideellt - låga priser.

Karlaplan 5 B, 114 53 Stockholm
öppet: tisdag - torsdag 14 - 18
Beställning: tel + fax 08-661 68 83
Teosofiska Samfundet Adyar
<http://www.teosofiska.samfundet.a.se>
e-post: teosamf@teosofiskasamfundet.a.se

INRE RUM

VÅR OCH SOMMAR 2001

Fjällgatan 3 h, 41317 Göteborg, 031-126094

En syntes av kursgården Wäxthuset Kaprifol (med start 1983)

& Ljusglimtens lyrik- & musikcafé (med start 1994)

Innehållet i kurser & aktiviteter tar fasta på det friska & positiva inom oss. Ger utrymme för livsglädje & gemenskap, likaväl som att vara en möjlighet för att våga närma sig det smärtsamma.

MJUKYOGA OCH MEDITATION

Dag- kvälls och helgkurser i centrala Göteborg och i Mölndal.

Ledare: Gunnel Darning – Ghosh, har praktiserat yoga och utövat meditation sedan – 1964.

BILDTERAPIHELG

Fortsättare. Del 2: 10-11 mars. 2001. (Du bör tidigare ha gått i terapi för Gunnel eller någon annan.)

Då håller vi till på vackra Furugården igen utanför Trollhättan.

I färg och form, under lek och allvar möter du dig själv allt tydligare. Du behöver inte "kunna" måla.

Din längtan, lust och behov av, att hitta uttryck och medvetenhet för glädje, kraft, sorg och smärta är nog.

Du bygger broar mellan DÅ – NU – FRAMTID. Mellan ande – själ – hjärta – intellekt – materia.

Gestaltterapeutiska principer kan tydliggöra var du befinner dig och hur dina känslor styr dig.

Kurs, kost, logi och material 1600:-. (Företag 2.600:-)

Lakan, handduk, mjuka, oömma kläder & góa sockor medtages till varje kursgård vi är på.

Led: Gunnel Darning, Bildterapeut. Uttryck. konstter, dramalär, bred psykosocial utbildning & erfarenhet.

24 febr. 15.00, träffas vi som vill göra en föreställning med R. Tagores texter hos Gunnel.

TYSTNAD OCH STILLHET Flera helgdatum kan bli aktuella. Hör av dig med behov.

Det är skönt och nödvändigt ibland att bara få vara. Alla behöver få rena sina tankar och känslor.

Vi mediterar, gör lätta uppmjukande och avslappnande övningar. 1 tim. individuellt samtal med Gunnel.

2 ggr. per dag delar vi med oss hur vi mår och vad som händer inom oss. Vacker musik stöder vilan och lockar fram glädjen. Tid att läsa, bara vara och promenera.

"Endast då ni dricker ur tystandens flod, skall ni verkligen sjunga." K. Gibbran.

Kl. 12.00 lörd.- sönd. 16.00, 1.200:-, kurs, kost och logi. (Företag 2.200:-)

Vi håller till på Ulla Keylings vackra och inspirerande Bjönnergården på Orust nära havet.

26 aug. gör vi (även du?) "Tagore" föreställningen i centrala Göteborg. Sång-dans-musik-konst

**För dig som vill veta vad som händer nästa år via brevlådan,
sätt in 40:- på P.G.1916828-5. TACK. ♥**

Kurslokalen i centrala Göteborg kan hyras för kurser och fungera som enkelt vandrarhem för 100:-/natten.

Vem klädde kärleken till en främling. Tagore

Det oändliga och det ändliga äro ett, liksom sången och sjungandet är det. Tagore

En blomma är ingenting, då vi analysera den, men är positivt en blomma, då vi glädjas åt den. Tagore

Konsten är människans skapande själs svar på det verkligas kallande rop. Tagore

Människan söker människan i mig och jag förlorar mig själv och springer ut. Tagore

Beställ gärna omslagsbilden "MOT LJUSET" som vykort el. affisch.

Sång, dans/rörelse och poesiaftnar i INRE RUM

Behöver du hjälp med inredning, bygga om, renovera stort/litet, gammalt/nytt?? Gunnel ger råd!!

Intresserad av.....

Namn.....

Adress

Tel